

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัย เรื่องความคิดเห็นของครูศิลปะในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูศิลปะในกรุงเทพมหานคร เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เฉพาะด้านการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผล การสร้างแบบทดสอบ วิธีการประเมินผล การตัดสินผลการเรียน การส่งเสริมและสนับสนุนครูศิลปะใน เรื่องการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษาโดยบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรียงตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความหมายของการวัดและการประเมินผลการศึกษา
2. การประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น
  - 2.1 ประโยชน์ของการประเมินผล
  - 2.2 จุดประสงค์การศึกษา และจุดประสงค์การเรียนรู้
  - 2.3 ประเภทของการประเมินผล
  - 2.4 การสร้างแบบทดสอบ
  - 2.5 วิธีการประเมินผล
  - 2.6 การให้ระดับคะแนน
  - 2.7 การสอนซ่อม เสริม
3. การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา
  - 3.1 ความมุ่งหมายทั่วไปของการประเมินผล
  - 3.2 หลักการประเมินผล
  - 3.3 ประเภทของการประเมินผล
  - 3.4 เกณฑ์การประเมินผล
  - 3.5 วิธีการประเมินผล
  - 3.6 การให้ระดับคะแนน

- 3.7 การรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน
4. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการศึกษา
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
  - 5.2 งานวิจัยในต่างประเทศ

ความหมายของการวัดผลและการประเมินผลการศึกษา

คำว่า การวัดผล (Measurement) และการประเมินผล (Evaluation) ทั้งสองคำนี้มีความหมายที่สัมพันธ์กันมาก เนื่องจากการศึกษาเรื่องการวัดและประเมินผลจากคำร่ำถึงของชาวไทยและชาวต่างประเทศหลายเล่มพบว่า บางครั้งใช้คำทั้งสองนี้กล่าวความคู่กันไปว่า "การวัดและประเมินผล" หรือบางครั้งใช้คำว่า "การประเมินผล" เพียงคำเดียว ให้หมายความรวมถึง การวัดผลได้ ซึ่งอาจทำให้เกิดความสับสนในการใช้คำดังกล่าว ฉะนั้นผู้วิจัยจึงศึกษาความหมายและความแตกต่างของคำทั้งสอง จากคำอธิบายของนักการศึกษาทางการวัดและประเมินผลทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศ ดังต่อไปนี้

เชส (Chase 1978 : 6, 7) ได้อธิบายความหมายโดยทั่วไปของการวัดและการประเมินผลว่า

การวัดผล คือ กระบวนการกำหนดตัวเลขให้กับสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เพื่อบอกถึงปริมาณคุณลักษณะหรือความถี่ของสิ่งนั้นตามกฎหมายที่กำหนดไว้

การประเมินผล คือ การนำข้อมูลที่ได้จากการวัดไปใช้พิจารณา ตัดสินคุณค่าโดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์

กู๊ด (Good 1973 : 357, 358, 221) ได้รวบรวมคำอธิบายความหมายของการวัดและการประเมินผลทางการศึกษาไว้ในพจนานุกรมทางการศึกษา (Dictionary of Education) ว่า

การวัดผล คือ การประยุกต์ใช้การวัดหรือกระบวนการบรรยายจำนวนคุณลักษณะของบุคคลหรือสิ่งใดสิ่งหนึ่งในกระบวนการศึกษา

การประเมินผล คือ กระบวนการนำผลจากการวัดหลายๆ ครั้งมาใช้ในการตัดสินคุณสมบัติของบุคคลที่มีประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างระมัดระวัง

มีเรนส์ และเลแมนน์ (Mehrens and Lehman 1978 : 5-6) ได้อธิบายความหมายของการวัดผล และการประเมินผลทางการศึกษาว่า

การวัดผล คือ กระบวนการใช้เครื่องมือวัด ทดสอบ คุณลักษณะของบุคคล เพื่อให้ได้ผล เป็นข้อมูลในแง่ปริมาณหรือคะแนน

การประเมินผล คือ กระบวนการวิเคราะห์ การรับเอา และการเตรียมข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพื่อการตกลงใจตัดสินคุณค่าเกี่ยวกับคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของบุคคล

สุภาพ วาดเขียน และอรพินธ์ โภชนดา (2518 : 3) ได้อธิบายความหมายโดยทั่วไปของการวัดผล และการประเมินผลว่า

การวัดผล เป็นกระบวนการที่กำหนดจำนวนตัวเลขให้กับวัตถุสิ่งของหรือบุคคลตามความมุ่งหมายที่จะตรวจสอบ หรือ เปรียบเทียบลักษณะความแตกต่างที่ปรากฏอยู่ในสิ่งที่จะวัด ผลที่ได้จากการวัดจะเป็นจำนวนตัวเลข หรือหน่วยที่ใช้แทนค่าลักษณะนั้นๆ ได้ ซึ่งเป็นการวัดทางด้านปริมาณ

การประเมินผล เป็นการนำผลหรือข้อมูลมาจากการวัดมาใช้พิจารณาตัดสินเกี่ยวกับคุณค่า ความจริง และการกระทำ ซึ่งผลการประเมินมักจะออกมาในรูปของการแสดงระดับคุณภาพ

เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และเอนกกุล กริแสง (2522 : 18, 21) ได้อธิบายความหมายของการวัดผลกับการประเมินผลทางการศึกษาว่า

การวัดผล เป็นการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียน ข้อมูลนั้นเกี่ยวข้องกับสิ่งที่เราจะวัดและข้อมูลนั้นกำหนดเป็นตัวเลข การวัดผลจำเป็นต้องมีเครื่องมือที่ใช้วัดด้วย

การประเมินผล เป็นกระบวนการตีค่าของคะแนนที่เราวัดได้อย่างเป็นระบบเพื่อตรวจสอบดูว่านักเรียนได้บรรลุถึงจุดประสงค์ที่วางไว้หรือไม่

ไพศาล หวังพานิช (2526 : 13-14) ได้อธิบายความหมายของการวัดผลและการประเมินผลทางการศึกษาว่า

การวัดผล หมายถึง กระบวนการในการกำหนดหรือหาจำนวน ปริมาณ อันดับ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะ หรือพฤติกรรมความสามารถของบุคคล โดยใช้เครื่องมือเป็นหลักในการวัด ซึ่งจะทำได้ตัวเลขหรือข้อมูลรายละเอียดต่างๆ ที่ใช้แทนจำนวนและลักษณะที่วัดนั้น

การประเมินผล หมายถึง กระบวนการในการตัดสิน เพื่อพิจารณาความเหมาะสม หรือหาคุณค่าของคุณลักษณะและพฤติกรรม โดยอาศัยข้อมูลหรือรายละเอียดที่ได้จากการวัด เป็นหลัก และใช้วิธีการเฉพาะประกอบการพิจารณา

เมื่อพิจารณาจากการอธิบายความหมายของคำว่า การวัดผล และการประเมินผล ดังกล่าวข้างต้นแล้ว จึงสามารถสรุปความหมายของคำทั้งสองในทางการศึกษาได้ดังต่อไปนี้

การวัดผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการกำหนดจำนวน ปริมาณ อันดับความถี่ หรือรายละเอียดของคุณลักษณะหรือคุณสมบัติของพฤติกรรมบุคคล ภายใต้เงื่อนไขที่กำหนดไว้ โดยให้เครื่องมือ เป็นหลักในการวัด เพื่อให้ได้ผลจากการวัดในแง่ปริมาณ เป็นตัวเลข คะแนน หรือข้อมูล รายละเอียดต่างๆ ที่ใช้แทนจำนวนหรือคุณลักษณะที่วัดนั้น

การประเมินผลการศึกษา หมายถึง กระบวนการนำคะแนนหรือข้อมูลที่ได้จากการวัดอย่างเป็นระบบไปใช้พิจารณา เพื่อการตกลงใจตัดสินคุณค่า คุณภาพ เกี่ยวกับคุณลักษณะหรือคุณสมบัติ ว่าได้บรรลุเป้าหมายการศึกษาเป็นอย่างดีเพียงใด โดยเปรียบเทียบกับ เกณฑ์มาตรฐาน

เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบความหมายของการวัดผล และการประเมินผลทางการศึกษา จะพบว่า การประเมินผลมีความหมายกว้างกว่าคำว่า การวัดผล เพราะการประเมินผลบอกถึงด้านปริมาณและคุณภาพพฤติกรรมของบุคคล และเป็นการตัดสินคุณค่า พฤติกรรมที่พึงประสงค์ของบุคคล ส่วนการวัดผลเป็นการบอกถึงลักษณะพฤติกรรมของบุคคล เฉพาะด้านปริมาณ โดยไม่ได้บอกถึงในแง่คุณภาพ และไม่เป็นการตัดสินคุณค่าพฤติกรรมที่วัดได้ (Gronlund 1971 : 8) ฉะนั้นจึงสรุปความแตกต่างในความหมายของคำทั้งสองอย่างสั้นๆ ได้ว่า การวัดผล เป็นการตอบคำถามว่ามากเท่าไร (How much?) ส่วนการประเมินผล เป็นการตอบคำถามว่าดีอย่างไร (How good?) (Brown 1983 : 5) แต่อย่างไรก็ตามทั้งกระบวนการวัดผลและการประเมินผลจะต้องกระทำต่อเนื่องกันไปคือ เมื่อมีการวัดผลแล้ว จะทำให้ผลการวัดเกิดคุณค่า จะต้องนำผลการวัดมาพิจารณาหรือประเมินผล การประเมินที่ถูกต้องย่อมขึ้นอยู่กับผลการวัดที่ตรงกับความเป็นจริง ทั้งการวัดผลและการประเมินผลจึงสัมพันธ์กัน เป็นอย่างมาก จนบางครั้งใช้คำทั้งสองแทนกันได้ (ไพศาล หวังพานิช 2526 : 14) ว่า การประเมินผล เป็นการเอาผลต่างๆ มาจากการวัดผลทั้งสิ้น (บุญเชิด ภิญโญนันตพงษ์ 2527 : 3)

นอกจากคำว่า "การประเมินผลการศึกษา" ดังกล่าวข้างต้นนี้แล้ว ยังพบการใช้คำว่า "การประเมินผลการเรียน" อยู่เสมอ ทั้งสองคำนี้มีความหมายใกล้เคียงกัน คือ การประเมินผลการศึกษาเป็นกระบวนการตรวจสอบ และพิจารณาตัดสินการดำเนินงานที่เน้นทางการศึกษาว่าบรรลุตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ ส่วนการประเมินผลการเรียน เป็นการประเมินผลการศึกษาอย่างหนึ่ง ซึ่งใช้เรียกเฉพาะเจาะจงในการประเมินผลว่า นักเรียนมีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ตามจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือไม่ (บุญเชิด ภัยไธยอนันตพงษ์ 2527 : 3) ตัวอย่างการใช้คำว่า การประเมินผลการเรียน เช่น ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ. 2529

การประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ในการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ครูหรือผู้ประเมินผลการเรียน ทุกรายวิชา จะต้องยึดระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2529 (ภาคผนวก ก) เป็นหลักในการประเมินผลการเรียน โดยระเบียบการประเมินผลฉบับปรับปรุงดังกล่าว ซึ่งมีสาระสำคัญที่ประมวลได้ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ประโยชน์ของการประเมินผล
2. จุดประสงค์การศึกษา และจุดประสงค์การเรียนรู้
3. ประเภทของการประเมินผล
4. การสร้างแบบทดสอบ
5. วิธีการประเมินผล
6. การให้ระดับคะแนน
7. การสอนซ่อมเสริม

ประโยชน์ของการประเมินผล

การประเมินผล เป็นกระบวนการที่จำเป็นอย่างหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เพราะ การประเมินผลการศึกษา มีประโยชน์ในด้านต่างๆ หลายประการ ดังต่อไปนี้

ประโยชน์ต่อครู

1. ทราบข้อมูล เกี่ยวกับพฤติกรรม เรื่องดีของนักเรียน และนำไปใช้จัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับผู้เรียน
2. กำหนดและปรับปรุงจุดประสงค์การสอนสำหรับนักเรียนแต่ละระดับได้ตรงตามสภาพความเป็นจริง
3. ทราบว่าตนเองสอนได้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้มากน้อยเพียงใด
4. ปรับปรุงเทคนิคการสอนได้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ประโยชน์ต่อนักเรียน

1. ทราบจุดประสงค์ของการเรียนได้อย่างถูกต้อง
2. เป็นแรงจูงใจให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการศึกษาค้นคว้ามากยิ่งขึ้น
3. เป็นแนวทางให้นักเรียนพัฒนาการเรียนได้ดียิ่งขึ้น
4. ทราบสัมฤทธิ์ผลในการเรียนว่าอยู่ในระดับใด

ประโยชน์ในการแนะแนว การประเมินผลช่วยในการแนะแนวนักเรียน ดังนี้

1. ทราบสถานภาพของตนเองว่ามีปัญหาในการเรียนด้านใดบ้าง
2. แก้ปัญหาส่วนตัวของตนเองได้อย่างถูกต้อง
3. เลือกอาชีพได้อย่างเหมาะสม
4. เลือกศึกษาต่อได้อย่างเหมาะสม

ประโยชน์ในการบริหาร การประเมินผลช่วยผู้บริหาร ดังนี้

1. ตัดสินใจคัดเลือกบุคคลเข้าทำงานได้อย่างเหมาะสม
2. ตัดสินใจรับสมัครนักเรียนเข้าศึกษาได้ตามสมควร
3. ตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอนได้อย่างถูกต้อง
4. พิจารณาความดี ความชอบ แก่ผู้ปฏิบัติงานได้อย่างเหมาะสม
5. ปรับปรุงประสิทธิภาพของการบริหารงานได้เป็นอย่างดี

ประโยชน์ในการวิจัย การประเมินผลช่วยให้ข้อมูลในการวิจัย ดังนี้

1. ในการวิจัย เพื่อพัฒนาหลักสูตร
2. ในการวิจัย เพื่อพัฒนาการสอน
3. ในการวิจัย เพื่อการแนะแนว
4. ในการวิจัย เพื่อบริหารการศึกษา (อนันต์ ศรีโสภา 2525 : 4-5)

ด้วยเหตุที่การประเมินผลช่วยให้ข้อมูลที่ เป็นประโยชน์ต่อการสอนของครู การเรียนของนักเรียน การแนะแนว การบริหารการศึกษา และการวิจัยเพื่อพัฒนาการศึกษา จึงสรุปได้ว่าการประเมินผลมีบทบาทและความสำคัญต่อการตัดสินใจเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ของการศึกษา ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นอย่างมาก ทำให้พิจารณาเห็นว่ากระบวนการวางแผน การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการประเมินผลควรจะต้องมีความถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง และน่าเชื่อถือได้มากที่สุด จึงจะช่วยในการตัดสินใจเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาได้อย่างถูกต้อง

จุดประสงค์การศึกษา และจุดประสงค์การเรียนรู้

การที่จะประเมินผลการเรียนของนักเรียนได้ว่า ผ่าน หรือ ไม่ผ่าน ดี หรือ ไม่ดี เพียงใด จำเป็นต้องมีการกำหนดจุดประสงค์การศึกษาไว้เพื่อช่วยในการตรวจสอบคือนักเรียนบรรลุถึงจุดประสงค์การศึกษาที่กำหนดไว้หรือไม่ และเพื่อให้ทราบได้ว่านักเรียนที่จะบรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นั้นจะแสดงออกอย่างไร จึงต้องระบุจุดประสงค์นั้นไว้ในรูปพฤติกรรมของนักเรียน (เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์ และ เอนกกุล กริแสง 2522 : 29-30) ดังนั้นจึงพบได้ว่าข้อปฏิบัติในระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2529 ระบุให้ครู

หรือผู้ประเมินผลทำการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2529 : 21) ซึ่งเป็นพฤติกรรมในการจำแนกจุดประสงค์การศึกษาตามหลัก Taxonomy of Education Objectives โดยแบ่งจุดประสงค์ ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้-ความคิด หรือด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านความรู้สึกหรือด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านการปฏิบัติหรือด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (Krathwohl, Blcom and Masia 1964 : 6-7) ในแต่ละด้านมีพฤติกรรมดังต่อไปนี้

1. พฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) เป็นพฤติกรรมในด้าน การใช้ความคิด หรือสติปัญญา เพื่อเรียนรู้สิ่งต่างๆ แบ่งออกเป็น 6 ชั้น เรียงลำดับขั้นตอน การเกิดพฤติกรรมจากขั้นต่ำที่สุดไปจนถึงขั้นสูงสุด ได้แก่ ชั้นความรู้-ความจำ ชั้นความเข้าใจ ชั้นการนำไปใช้ ชั้นการวิเคราะห์ ชั้นการสังเคราะห์ และชั้นประเมินค่า (Krathwohl, and others. 1964 : 6, 186-193)

2. พฤติกรรมด้านจิตพิสัย (Affective Domain) เป็นพฤติกรรมเกี่ยวกับ ความรู้สึก อารมณ์หรือระดับของการยอมรับหรือไม่ยอมรับ จนเป็นคุณลักษณะและความรู้สึก ผิดชอบของบุคคล แบ่งออกเป็น 5 ชั้น เรียงตามลำดับขั้นตอนการเกิดพฤติกรรมจากขั้นต่ำสุด ไปถึงขั้นสูงสุด ได้แก่ ชั้นการรับ ชั้นการตอบสนอง ชั้นการเห็นคุณค่า ชั้นการจัดระบบ ชั้น สร้างคุณลักษณะจากคำนิยม (Krathwohl, and others. 1964 : 7, 177-185)

3. พฤติกรรมด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) เป็นพฤติกรรมที่ เกี่ยวข้องกับความคล่องแคล่วในการใช้อวัยวะต่างๆ ของร่างกายทำงานได้เหมาะสมกับ งาน แบ่งออกเป็น 7 ชั้น เรียงตามลำดับความซับซ้อนของการกระทำจากขั้นต่ำสุดไปขั้นสูง สุด ได้แก่ ชั้นการรับรู้ ชั้นการเตรียมพร้อมปฏิบัติ ชั้นการตอบสนองตามที่มีคนนำ ชั้นปฏิบัติ ได้ ชั้นการตอบสนองที่ซับซ้อน ชั้นการปรับตัวให้เหมาะสมและชั้นการริเริ่ม (Simpson 1972 : 43-56 quoted in Kibler, and others. 1974 : 106-112)

เนื่องจากจุดประสงค์การศึกษาดังกล่าวข้างต้นยังมีขอบเขตกว้างอยู่มาก จึงจำเป็นต้องกำหนดจุดประสงค์อีกระดับหนึ่ง เพื่อทำหน้าที่บ่งชี้ว่านักเรียนแสดงพฤติกรรมออกมาอย่างไร จึงแสดงว่านักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ จุดประสงค์ในระดับนี้เรียกว่าจุดประสงค์เชิงพฤติกรรมหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ ซึ่งเป็นจุดประสงค์ในการเรียนการสอนที่ครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนแสดงการกระทำออกมาหลังจากที่นักเรียนได้ผ่านการเรียนรู้ไปแล้วว่า ต้องแสดงการกระทำออกมาอย่างไรบ้างภายใต้เงื่อนไขและเกณฑ์ที่ครูผู้สอนกำหนด เพื่อแสดงว่านักเรียนได้บรรลุจุดประสงค์นั้น โดยที่พฤติกรรมที่นักเรียนแสดงออกดังกล่าวต้องเป็นพฤติกรรมที่สังเกตและวัดได้ (พร้อมพรรณ อุดมสิน 2531 : 19-20)

ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่าการประเมินผลจะต้องวางโครงการประเมินผลให้สอดคล้องตามจุดประสงค์ของหลักสูตร แต่จุดประสงค์ของหลักสูตรเป็นจุดประสงค์การศึกษาตามหลัก Taxonomy of Education Objectives โดยแบ่งจุดประสงค์ออกเป็น 3 ด้าน คือ ด้านความรู้-ความคิด ด้านความรู้สึก และด้านการปฏิบัติ ซึ่งยังมีขอบเขตกว้างอยู่มาก จึงต้องเปลี่ยนจุดประสงค์การศึกษาให้เป็นจุดประสงค์การเรียนรู้หรือจุดประสงค์เชิง-พฤติกรรม เพื่อระบุให้ชัดเจนว่าครูผู้สอนต้องการให้นักเรียนแสดงพฤติกรรมอย่างไรภายใต้สถานการณ์และเกณฑ์ที่ครูผู้สอนกำหนดไว้ แล้วจึงประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้

ประเภทของการประเมินผล

การประเมินผลการเรียนรู้มีรูปแบบที่จำแนกตามจุดประสงค์ของการประเมินออกได้เป็น 3 แบบดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลก่อนเรียน (Pre-Evaluation) เป็นการประเมินผลก่อนเริ่มต้นแต่ละบทเรียน เพื่อตรวจสอบว่านักเรียนมีความรู้หรือทักษะในจุดประสงค์ที่นักเรียนจะต้องมี เป็นพื้นฐานมาก่อนการเรียนเรื่องใหม่หรือไม่ หรือนักเรียนได้รอบรู้ต่างๆ มาก่อนที่ครูจะสอนหรือไม่

2. การประเมินผลระหว่างเรียน (Formative Evaluation) หรือการประเมินผลเพื่อปรับปรุง การเรียนการสอน เป็นการประเมินผลความรู้ความสามารถของนักเรียนตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละหน่วยการเรียน จุดประสงค์ที่อยู่ในแต่ละหน่วยจะต้องเรียงตามลำดับขั้นการเรียนรู้ เมื่อนักเรียนไม่สามารถบรรลุจุดประสงค์ข้อใด ครูจะสอนซ่อมเสริมและปรับปรุงการเรียนการสอนให้แก่นักเรียนที่ไม่ผ่านตามจุดประสงค์ข้อนั้น

3. การประเมินผลรวม (Summative Evaluation) เป็นการประเมินผลเมื่อสิ้นสุดการสอนในแต่ละหน่วยใหญ่หรือแต่ละรายวิชา เพื่อศึกษาว่านักเรียนมีความรู้ทั้งด้านเนื้อหาหรือนักเรียนเก่งหรืออ่อนในกลุ่มวิชาใด จะต้องปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างไร มีการให้เกรดแก่ผู้เรียน ใช้ผลพยากรณ์ความสำเร็จในการเรียนรายวิชาที่ต่อเนื่อง และเปรียบเทียบผลลัพธ์บางประการของนักเรียนแต่ละกลุ่ม (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2530 : 51-56)

เมื่อเปรียบเทียบการจำแนกประเภทของการประเมินผลกับการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จึงสรุปได้ว่า การประเมินผลตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2519 เป็นการประเมินผลการเรียนตามจุดประสงค์ของการประเมิน จึงมีหลักการประเมินผลทั้งเพื่อปรับปรุงการเรียน และเพื่อตัดสินผลการเรียน โดยครูผู้ประเมินผลจะต้องประเมินผลก่อนเรียน เพื่อศึกษาความรู้พื้นฐานของนักเรียน ประเมินผลระหว่างภาคเรียน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ทักษะพิสัย และจิตพิสัย และประเมินผลปลายภาคเรียน เพื่อตัดสินผลการเรียน เมื่อนักเรียนไม่บรรลุจุดประสงค์การประเมินข้อใด ครูผู้สอนควรจะจัดการสอนซ่อมเสริมให้แก่นักเรียนที่บกพร่องในจุดประสงค์การประเมินข้อนั้น แล้วจึงทำการประเมินผลต่อไป

การสร้างแบบทดสอบ

การประเมินผลการเรียนบางครั้ง มีจุดประสงค์ของการเรียนการสอนที่ไม่สามารถวัดได้ด้วยการตอบแบบทดสอบเพียงอย่างเดียว ครูผู้สอนอาจนำแบบทดสอบอื่นๆ มาใช้ประเมินผลการเรียนได้ เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ แบบสังเกต เป็นต้น ฉะนั้นการอธิบายถึงการสร้างแบบทดสอบทุกชนิดนับว่าเป็นเรื่องที่มีขอบเขตกว้างขวางมาก ไม่อาจนำมากล่าวในที่นี้ได้ทั้งหมด แต่จะกล่าวถึงเฉพาะการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหรือข้อสอบ ซึ่งมีขั้นตอนในการสร้าง 4 ขั้นตอน โดยสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนการวางแผนในการสร้างแบบทดสอบ
2. ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ
3. ขั้นตอนการใช้แบบทดสอบ

4. ขึ้นการประเมินผลแบบทดสอบ

ขึ้นการวางแผนในการสร้างแบบทดสอบ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. กำหนดจุดประสงค์ของการทดสอบในรูปพฤติกรรมที่สามารถวัดได้อย่างชัดเจน
2. กำหนดระยะเวลาในการทดสอบ
3. เลือกชนิดของแบบทดสอบ
4. เขียนรายการหัวข้อคำถาม ซึ่งเป็นตัวแทนของความรู้หรือความสามารถใน

การทดสอบ

5. กำหนดระดับความยากง่ายของข้อสอบ

ขึ้นการสร้างแบบทดสอบ มีแนวทางปฏิบัติดังนี้

1. เรียงข้อสอบจากง่ายไปหายาก
2. จัดเนื้อหาของข้อสอบให้อยู่เป็นตอน ไม่ปะปนกัน
3. จัดข้อสอบแบบต่างๆ ให้อยู่เป็นพวก เช่น เริ่มต้นจากแบบถูก-ผิด แล้วจึงไปเป็นแบบเลือกตอบ และตอนสุดท้ายเป็นแบบจับคู่ เป็นต้น
4. ควรเขียนคำสั่งของข้อสอบให้สมบูรณ์ ชัดเจน
5. กำหนดคำตอบที่ถูกต้องให้กระจายอยู่ทั่วไป
6. ไม่ควรลอกข้อความในหนังสือ เป็นข้อสอบ
7. ควรเตรียมต้นฉบับร่างข้อสอบแต่เป็นๆ
8. ควรเขียนต้นฉบับร่างข้อสอบแยกในกระดาษข้อละแผ่น เพื่อสะดวกในการรวบรวม เป็นหมวดหมู่
9. ควรเตรียมข้อสอบให้มีจำนวนข้อมากกว่าที่จะใช้จริง
10. ข้อสอบแต่ละข้อควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการประเมินผล
11. เลือกชนิดของข้อสอบแบบต่างๆ เช่น แบบบรรยาย แบบเติมความ แบบเลือกตอบ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการประเมินผล
12. สร้างตารางวิเคราะห์หลักสูตร เพื่อช่วยในการเขียนข้อสอบ

ขั้นตอนนำข้อสอบไปใช้ มีแนวทางปฏิบัติ ดังนี้

1. ควรแนะนำให้นักเรียนทราบเนื้อหาสำคัญในข้อสอบล่วงหน้า เช่น รูปแบบของข้อสอบ เวลาที่ใช้สอบ การตรวจให้คะแนน เป็นต้น
2. ควรแนะนำให้นักเรียนทราบถึงวิธีการตอบแบบทดสอบ
3. ควรกำหนดระยะเวลาในการสอบพอสมควร
4. ควรเตรียมทำเฉลยข้อสอบไว้ล่วงหน้า
5. ควรเตรียมข้อสอบให้มีจำนวนมากกว่าผู้สอบ เพราะข้อสอบบางฉบับอาจมีข้อบกพร่อง (วิทยุ วิชาการ 2522 : 64-67)

ขั้นการประเมินผลแบบทดสอบ

มีแนวทางปฏิบัติโดยทำการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อตรวจสอบคุณภาพของข้อสอบแต่ละข้อ แล้วคัดเลือกข้อสอบที่มีคุณภาพตามที่ต้องการไว้ใช้ทดสอบต่อไป ซึ่งคุณภาพของแบบทดสอบที่ต้องการควรมีคุณสมบัติ ดังต่อไปนี้

1. มีความยากง่ายปานกลาง คือ ไม่ยากจนเกินไปหรือง่ายจนเกินไป
2. มีอำนาจจำแนกสูง คือ ข้อสอบที่สามารถแยกคนเก่งและคนอ่อนได้
3. มีความตรง (validity) สูง คือ ข้อสอบที่สามารถวัดในสิ่งที่ต้องการจะวัด
4. มีความเที่ยง (reliability) สูง คือ ข้อสอบมีความสามารถวัดได้คงที่สม่ำเสมอ วิชาวัดผลกี่ครั้งจะได้ผลเหมือนเดิม
5. มีความเหมาะสมที่จะใช้ตามสภาพการณ์ต่างๆ (บุญเรียง ขจรศิลป์ 2527 : 81, 87)

การประเมินผลการเรียนส่วนใหญ่เป็นการวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งมักจะใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือวัด บางครั้งใช้เครื่องมือวัดแบบอื่น ๆ ร่วมด้วย ทั้งข้อสอบและเครื่องมือวัดแบบอื่น ๆ เช่น แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ เรียกว่า แบบทดสอบ ซึ่งครูผู้สอนสามารถสร้างแบบทดสอบไว้ใช้วัดผลได้ตามลำดับขั้นตอนที่สำคัญ คือ วางแผนการสร้างแบบทดสอบ สร้างแบบทดสอบ นำแบบทดสอบไปใช้กับนักเรียน และประเมินผลแบบทดสอบ เพื่อปรับปรุงแบบทดสอบให้มีคุณภาพสำหรับการใช้ทดสอบต่อไป

วิธีการประเมินผล

เนื่องจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ.2529 ได้กำหนดวิธีการประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย หรือด้านความรู้-ความคิด (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัยหรือด้านความรู้สึก (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย หรือด้านการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) (กระทรวงศึกษาธิการ กรมวิชาการ สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2529 : 21) ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ประมวลสาระสำคัญเกี่ยวกับวิธีการและ เครื่องมือที่ครูผู้สอนควรพิจารณาเลือกใช้ประเมินผลให้ครอบคลุมลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวได้ดังต่อไปนี้

การวัดด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

การวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ควรใช้ข้อสอบเป็นเครื่องมือวัด ซึ่งข้อสอบแต่ละประเภทมีจุดมุ่งหมายในการใช้ที่แตกต่างกันดังต่อไปนี้

1. ข้อสอบอัตนัย เป็นข้อสอบที่มีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนตอบโดยใช้ภาษาของตัวเอง ใช้วัดผลเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ การบูรณาการทางความคิด การแก้ปัญหาความสามารถในการเขียน การจัดรวบรวมด้านทักษะ การใช้ภาษา ไม่ควรใช้วัดผลเกี่ยวกับความจำในสิ่งง่ายๆ เช่น ใคร อะไร เมื่อไร ที่ไหน แบ่งออกเป็น 2 ชนิด คือ

1.1 ข้อสอบอัตนัยแบบกำหนดคำตอบตามขอบเขตที่จำกัด เช่น จำนวน เวลา จำนวนคำ จำนวนบรรทัด จำนวนหน้า จำนวนหัวข้อที่ให้ตอบ เป็นต้น

1.2 ข้อสอบอัตนัยแบบให้ตอบได้อย่างเสรีโดยไม่จำกัดขอบเขตของคำตอบ แม้ว่าจะจำกัดเวลาในการตอบไว้ก็ตาม แต่ผู้ตอบมีโอกาสรวบรวมความคิดต่างๆ มาประเมินคุณค่าของสิ่งที่ต้องการจะตอบได้เป็นอย่างดี

2. ข้อสอบปรนัย เป็นข้อสอบที่มีแบบกำหนดคำตอบหลายวิธี ได้แก่

2.1 ข้อสอบเติมคำหรือตอบสั้น เป็นข้อสอบที่กำหนดคำให้นักเรียนตอบเพียงหนึ่งหรือสองคำ หรือตอบเป็นประโยคสั้นๆ หรือเติมข้อความให้สมบูรณ์ ใช้วัดผลเกี่ยวกับความรู้ในเรื่อง ศัพท์ นิยาม สูตร สัญลักษณ์ การคำนวณ ไม่ควรใช้วัดผลเกี่ยวกับความคิดที่ซับซ้อน การระลึกถึงข้อมูลที่ไม่สามารถแทนด้วยถ้อยคำ สัญลักษณ์ หรือสูตร

2.2 ข้อสอบถูก-ผิด เป็นข้อสอบที่กำหนดข้อความหรือคำกล่าวให้นักเรียนเลือกว่าถูกหรือผิด จริงหรือเท็จ ใช่หรือไม่ใช่ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย ซึ่งคำถามแต่ละข้อนั้นมีโอกาสเป็นไปได้เพียง 2 กรณีเท่านั้น ใช้วัดผลเกี่ยวกับความรู้ด้านเหตุผล ทักษะคิด ความเชื่อที่ผิด ความเข้าใจที่ผิด ไม่ควรใช้วัดผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ซับซ้อน หรือความคิด

2.3 ข้อสอบจับคู่ เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยรายการ 2 พวก ซึ่งพวกหนึ่งอาจจะเป็นค่า จำนวนหรือสัญลักษณ์ ส่วนอีกพวกหนึ่งอาจจะเป็นคำ ประโยค หรือวลี นักเรียนจะต้องจับคู่ระหว่างรายการ 2 พวก ซึ่งมีความสัมพันธ์กัน อัตราส่วนของรายการทั้งสองพวกใช้ 3 : 5 หรือ 5 : 8 ใช้วัดผลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ การติดตามรายละเอียด และนิยาม

2.4 ข้อสอบเลือกตอบ เป็นข้อสอบที่ประกอบด้วยส่วนที่เป็นคำถามหรือปัญหาและส่วนที่เป็นตัวเลือก ลักษณะของตัวเลือกอาจเป็นค่า วลี ประโยค จำนวน สัญลักษณ์ กราฟ รูปภาพ แผนที่ แผนภูมิ เป็นต้น ใช้วัดผลเกี่ยวกับการเรียนรู้ต่างๆ และซับซ้อน (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2530 : 60-70)

การวัดด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

การวัดทางด้านจิตพิสัย ไม่ควรวัดด้วยข้อสอบที่จะให้คำตอบว่าถูกหรือผิด เพราะการวัดทางด้านความรู้สึกนั้นไม่มีคำตอบว่าถูกหรือผิด แต่มีหลักการสำคัญของการวัดผล คือ การใช้ เครื่องมือหรือกลวิธี เพื่อกระตุ้นผู้ถูกวัดให้แสดงพฤติกรรมที่ตรงกับธาตุแท้ของความรู้สึกตามความเป็นจริง โดยควรกำหนดกฎเกณฑ์ของพฤติกรรมว่า ถ้าบุคคลมีคุณลักษณะทางด้านความรู้สึกที่จะวัดแล้ว บุคคลนั้นจะแสดงพฤติกรรมใดบ้างที่สังเกตได้ ควรใช้เทคนิคการวัดพฤติกรรมที่เชื่อถือได้ และผลของการวัดควรบอกระดับ (Degree) ของการมีคุณลักษณะนั้นได้ตรงตามความเป็นจริง วิธีการวัดความรู้สึกของนักเรียนอาจแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี คือ

1. การสังเกต เป็นการรวบรวมข้อมูลของนักเรียนโดยการที่ครูสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วบันทึกพฤติกรรมของนักเรียนไว้ ก่อนการสังเกตครูหรือผู้สังเกตควรกำหนดลักษณะของทัศนคติหรือพฤติกรรมที่สัมพันธ์กับทัศนคติเสียก่อน เช่น นักเรียนทำการบ้านสำเร็จมากน้อยแค่ไหน นักเรียนโต้แย้งในห้องเรียนบ่อยขนาดไหน เป็นต้น ปัญหาใน

การสังเกตมีอยู่หลายประการ คือ พฤติกรรมของนักเรียนที่แสดงออกแบบเดียวกันอาจแสดงถึงทัศนคติที่ต่างกัน การสังเกตให้ได้มาตรฐานทำได้ยาก เช่น ไม่สามารถเปรียบเทียบพฤติกรรมของนักเรียนที่สังเกตได้ในเวลาที่ต่างกัน การตัดสินปริมาณพฤติกรรมว่ามีมากน้อยเพียงใดจึงจะเป็น เครื่องกำหนดว่ามีทัศนคติ เช่นนั้น ทำได้ยาก และครูอาจมีอคติต่อนักเรียนในขณะที่สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน

2. การเขียนบรรยายความรู้สึกเกี่ยวกับตนเอง วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนได้รายงานความรู้สึกของตนเองที่มีต่อการเรียนวิชานั้นๆ เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบการตั้งคำถามแล้วให้นักเรียนตอบ ช่วยการเขียนแสดงความรู้สึกหรือความเชื่อ แบบจัดอันดับคุณภาพ (Rating Scale) แบบมาตราวัดตามวิธีของไลเกอร์ท (Likert Scale) แบบวัดทัศนคติโดยใช้ความหมายทางภาษา (Semantic Differential Scale) แบบใช้คำคุณศัพท์บรรยาย (Adjective checklist) และแบบประเมินความรู้สึกของนักเรียนทั้งหมดที่มีต่อกลุ่มเพื่อนหรือเหตุการณ์ต่างๆ (Nomination Procedure) (โกวิท ประวาลพุกษ์ และ สมศักดิ์ สินธุระเวชชัย 2527 : 156-178)

การวัดด้านทักษะเคลื่อนไหว (Psychomotor Domain)

การวัดด้านทักษะเคลื่อนไหววัดด้านความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงาน กับ การวัดพฤติกรรมของนักเรียน (โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สินธุระเวชชัย 2527 : 79) ดังต่อไปนี้

1. การวัดความสามารถและทักษะเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน มีจุดมุ่งหมายเพื่อวัดวิธีปฏิบัติงาน (Procedure) และผลงาน (Product) การตัดสินขั้นของพัฒนาการทางทักษะจะพิจารณาในประเด็นที่ว่านักเรียนสามารถปฏิบัติอย่างไรมากกว่าที่จะวัดว่านักเรียนรู้อะไร

การวัดวิธีการปฏิบัติงาน เป็นการวัดลำดับขั้นของการกระทำของนักเรียน โดยเน้นด้านประสิทธิภาพและความแม่นยำของการดำเนินงาน เช่น วิธีการเล่นเปียโน วิธีการวาดภาพ วิธีการพิมพ์ดีด วิธีการคัดลายมือ วิธีการเล่นบาสเกตบอล เป็นต้น

การวัดผลงาน เป็นการวัดผลงานที่นักเรียนทำ โดยใช้เกณฑ์การตัดสินที่เหมาะสมกับงานแต่ละชนิด ตลอดจนเหมาะสมกับ อายุ วุฒิภาวะ และประสบการณ์ของนักเรียน เช่น ไม่ควรตัดสิน ผลการแข่งขันกีฬานักเรียนโดยใช้เกณฑ์การแข่งขันกีฬาโอลิมปิก

เป็นต้น (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2530 : 125)

2. การวัดทางด้านพฤติกรรมของนักเรียน เพื่อให้ทราบว่านักเรียนคิดอย่างไร รู้สึกอย่างไร และปฏิบัติอย่างไร นอกจากนี้ยังมีพฤติกรรมของนักเรียนบางอย่างที่ต้องวัดด้วย เช่น ความตั้งใจในการทำงาน ความรับผิดชอบ ความสนใจ ความร่วมมือ ความมีวินัยในตนเอง เป็นต้น (โกวิท ประวาลพฤกษ์ และสมศักดิ์ สิบธุระเวชย์ 2527 : 79)

การประเมินผลการปฏิบัติงานใช้วิธีการสังเกต วิทยากรต้องมีการกำหนดความมุ่งหมายในการสังเกตเฉพาะเป็นเรื่องๆ ไป แล้วสังเกตดูอย่างพิถีพิถันจนสามารถเห็นในรายละเอียดของเรื่องที่สังเกต เมื่อสังเกตแล้วต้องบันทึกโดยใช้เครื่องมือประกอบการสังเกต (โกวิท ประวาลพฤกษ์ และสมศักดิ์ สิบธุระเวชย์ 2527 : 79) ซึ่งการสังเกตการปฏิบัติงานมีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประกอบการสังเกตดังต่อไปนี้

วิธีการสังเกตการปฏิบัติงาน ได้แก่

1. การสังเกตโดยตรงจากผู้สังเกต
2. การสัมภาษณ์ ช่วยให้ครูทราบว่าเกิดเหตุการณ์อย่างไรบ้าง ในเวลาที่ครูไม่ได้สังเกตด้วยตัวเอง
3. การเขียนรายงาน โดยนักเรียนเขียนรายงานเกี่ยวกับพฤติกรรมในการปฏิบัติงานของตนเอง
4. นักเรียนสังเกตกันและกัน แล้วรายงานผลการสังเกตโดยการวิจารณ์เปรียบเทียบ

เครื่องมือประกอบการสังเกตในการปฏิบัติงาน ได้แก่ แบบสำรวจรายการ (Checklist) แบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) แบบการจัดอันดับ (Ranking) แบบมาตราวัดทางผลงาน (Product Scales) แบบการเปรียบเทียบเป็นคู่ (Pair Comparisons) และระเบียบพฤติกรรม (Anecdotal Records) (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2530 : 127-146)

จากสาระสำคัญที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ครูหรือผู้วัดผลควรประเมินผลตามจุดประสงค์การเรียนรู้เพื่อให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) โดยพิจารณาเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือให้เหมาะสมกับการประเมินผลพฤติกรรมในแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านพุทธิพิสัย ควรเลือกข้อสอบเป็นเครื่องมือวัด ด้านจิตพิสัย ควรใช้วิธีการสังเกตพฤติกรรมที่แสดงออกตามความรู้สึกที่เป็นจริง กับการให้นักเรียนเขียนบรรยายความรู้สึกในเครื่องมือวัดพฤติกรรมด้านความรู้สึกแบบต่างๆ และด้านทักษะพิสัย ควรใช้วิธีการสังเกตวิธีการปฏิบัติงาน ตรวจผลงาน ตลอดจนสังเกตพฤติกรรมในการปฏิบัติงาน โดยใช้ เครื่องมือประกอบการสังเกตแบบต่างๆ ตามความเหมาะสม

การให้ระดับคะแนน

เมื่อครูวัดผลการเรียนของนักเรียนแล้ว ควรจะนำผลที่ได้จากการวัดมาประเมินผล โดยการตัดสินให้ระดับคะแนนหรือให้เกรด ซึ่งวิธีการให้ระดับคะแนนเพื่อดูความก้าวหน้าของนักเรียนอาจแบ่งออกได้เป็น 2 วิธี ดังต่อไปนี้

1. การให้ระดับคะแนนในระบบอิงกลุ่ม (Norm-Referenced) เป็นการเปรียบเทียบนักเรียนที่สอบวัดด้วยเครื่องมือแบบเดียวกันว่า นักเรียนคนใดที่ได้อันดับที่สูงจะได้ระดับคะแนนสูง โดยมีการกำหนดจำนวนของการได้แต่ละระดับคะแนนไว้แน่นอนแล้ว
2. การให้ระดับคะแนนในระบบอิงเกณฑ์ (Criterion-Referenced) เป็นการกำหนดเกณฑ์การผ่านของแต่ละระดับคะแนนขึ้นก่อน ถ้านักเรียนคนใดทำคะแนนหรือมีความสามารถถึงจุดหรือเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จะได้ระดับคะแนนนั้น (โกวิท ประวาลพุกษ์ และสมศักดิ์ สินธุระ เวชย์ 2527 : 225, 232-265)

การให้ระดับคะแนนเพื่อแสดงถึงความสามารถทางการเรียนของนักเรียนได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด ครูจึงควรคำนึงถึงเกณฑ์การให้ระดับคะแนน ดังต่อไปนี้

เกณฑ์การให้ระดับคะแนน

1. ระดับคะแนนควรมีความเข้าใจได้ง่าย สำหรับนักเรียน และผู้ปกครอง
2. ระดับคะแนนควรเป็นปรนัย
3. ระดับคะแนนควรปราศจากอคติหรืออิทธิพลใดๆ ทั้งสิ้น

4. วิธีการคำนวณให้ระดับคะแนนต้องเที่ยงตรงและเป็นปรนัย
5. ระดับคะแนนทางด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และทางบุคลิกภาพควรจะแยกกัน
6. ระดับคะแนนควรอยู่บนพื้นฐานของหลักฐานที่แจ่มชัด
7. ระดับคะแนนควรเป็นเครื่องชี้ถึงความสำเร็จตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ (โกวิท ประมวลพฤกษ และสมศักดิ์ สันฤทธิ์ เวช 2527 : 232)

จากข้อความ เกี่ยวกับการให้ระดับคะแนนดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า ครูหรือผู้ประเมินผลการเรียน ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถให้ระดับคะแนนได้ 2 วิธีคือ วิธีให้ระดับคะแนนในระบบอิงกลุ่ม และวิธีให้ระดับคะแนนในระบบอิงเกณฑ์ โดยควรรีกระดับคะแนนอย่างมีหลักเกณฑ์ชัดเจนและถูกต้องตามสภาพความเป็นจริงให้มากที่สุด

การสอนซ่อม เสริม

เมื่อครูประเมินผลการเรียนของนักเรียนแล้วพบว่า นักเรียนยังไม่บรรลุตามจุดประสงค์ การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ควรจึงมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอนซ่อม เสริมให้นักเรียนที่ยังไม่ผ่านจุดประสงค์ทันที โดยควรรอคำนึงถึงกระบวนการสอนซ่อม เสริมดังต่อไปนี้

กระบวนการสอนซ่อม เสริม

1. ครูควรสอนซ่อม เสริมทันที เมื่อพบข้อบกพร่องของนักเรียน
2. ครูควรสอนซ่อม เสริมทุกอย่างไม่เป็นข้อบกพร่องของพฤติกรรมตามจุดประสงค์ทั้งหมด
3. ครูทุกคนในโรงเรียน ไม่เฉพาะเจาะจงว่าจะต้องเป็นครูประจำชั้นหรือครูประจำวิชา ควรเป็นผู้สอน ซ่อม เสริมได้ทันที เมื่อพบข้อบกพร่องของนักเรียน
4. ครูสามารถดำเนินการสอนซ่อม เสริมได้ 2 ลักษณะคือ
  - ลักษณะที่ 1 สอนซ่อม เสริมโดยจับปล้นทันทีที่พบข้อบกพร่องจากการสังเกตพฤติกรรม การแสดงออกของนักเรียนอย่างมีจังหวะตามกาลเทศะให้กลมกลืนกับกระบวนการเรียนการสอน ทั้งเมื่ออยู่ในห้องเรียนหรือนอกห้องเรียน เช่น หลังรับประทานอาหาร เวลาพักกลางวัน ครูพบว่านักเรียนที่มาชุมนุมแปร่งฟัน กันอยู่ข้างก๊อคน้ำบางคนยังแปร่งฟันไม่ถูกวิธี ครูควรสอนซ่อม เสริมได้ทันที โดยแนะนำวิธีแปร่งฟันที่ถูกต้อง

ลักษณะที่ 2 สอนซ่อม เสริม เมื่อพบข้อบกพร่องจากการวิเคราะห์ผลการประเมินที่ปรากฏอยู่ในแบบทดสอบ โดยซ่อม เสริม เฉพาะรายจุดประสงค์ที่นักเรียนไม่ผ่านการประเมินผล (จางง หรายแย้มแช 2529 : 101-106)

นอกจากการสอนซ่อม เสริมให้แก่ นักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์หรือนักเรียนที่เรียนอ่อนแล้ว ครูควรสอนซ่อม เสริมให้แก่ นักเรียนที่เรียนเก่งด้วย โดยครูผู้สอนอาจแนะนำส่งเสริมนักเรียนที่เรียนเก่งให้ก้าวหน้าเกินกว่าที่หลักสูตรกำหนดไว้ได้ ด้วยวิธีการแนะนำให้นักเรียนศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง เมื่อมีไต่หาจึงปรึกษาครู หรือเชิญวิทยากรผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้เพิ่มเติม หรือสร้างกิจกรรมที่เป็นแรงจูงใจ นักเรียนที่เรียนเก่งให้มากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2530 : 196)

ฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า การสอนซ่อม เสริม เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องกับกระบวนการประเมินผล เป็นการให้โอกาสแก่นักเรียนที่ไม่ผ่านจุดประสงค์หรือนักเรียนที่เรียนอ่อนได้เรียนรู้เพิ่มเติม แล้วเข้ารับการประเมินผลใหม่จนกว่าจะผ่านเกณฑ์ตามจุดประสงค์ของการประเมิน และช่วยส่งเสริมนักเรียนที่เรียนเก่งได้เพิ่มพูนประสบการณ์การเรียนรู้ตามความต้องการของนักเรียนได้มากขึ้น

โดยสรุปการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ได้ว่า เพื่อให้การประเมินผลเกิดประโยชน์สูงสุดในการเรียน การสอน การแนะแนว การบริหาร และการวิจัยเพื่อการศึกษา จึงควรวางโครงการประเมินผลให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ตามความเป็นจริงมากที่สุด โดยในการประเมินผลการเรียนจะต้องกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และยึดหลักการประเมินผลจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2529 ควรเลือกวิธีการและเครื่องมือประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ของการประเมิน เมื่อประเมินผลนักเรียนแล้วพบว่านักเรียนบกพร่องในจุดประสงค์ใด ครูควรจัดการสอนซ่อม เสริมให้นักเรียนทันที แล้วจึงทำการประเมินผลครั้งต่อไป

เนื่องจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผล ความหลักสูตร มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2529 ได้กำหนดแนวทางการ ประเมินผลการ เรียนทั่วๆ ไปสำหรับการประเมินผลการ เรียนทุกรายวิชา แต่ในรายวิชา ต่างๆ ย่อมมีลักษณะธรรมชาติของวิชาที่แตกต่างกันไป ดังนั้นครูศิลปะจึงต้องประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตาม ระเบียบการประเมินผลดังกล่าวให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติของวิชาศิลปะศึกษา

การประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะศึกษา

ครูศิลปะผู้สอนวิชาศิลปะศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จะต้องประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะศึกษา โดยยึดแนวทางปฏิบัติตามระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการ ประเมินผลการ เรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2529 และประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะศึกษาตามธรรมชาติของวิชาศิลปะศึกษา ดังนั้น ครูศิลปะจะต้องมีความรู้ ความ เข้าใจ มีใจ เพียงแต่ในเรื่องการประเมินผลทางการศึกษา เท่านั้น แต่ครูศิลปะควรจะมีความรู้ ความ เข้าใจ เกี่ยวกับการประเมินผลทางศิลปะศึกษา อย่างถูกต้องอีกด้วย จึงจะช่วยให้ประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการ เรียนวิชาศิลปะศึกษา ซึ่งมีสาระสำคัญโดยสรุป ได้ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ความมุ่งหมายทั่วไปของการประเมินผล
2. หลักการประเมินผล
3. ประเภทของการประเมินผล
4. เกณฑ์การประเมินผล
5. วิธีการประเมินผล
6. การให้ระดับคะแนน
7. การรายงานผลความก้าวหน้าของนักเรียน

ความมุ่งหมายทั่วไปของการประเมินผลทางศิลปศึกษา

การประเมินผลทางศิลปศึกษามีจุดมุ่งหมายทั่วไป คือ

1. เพื่อทำนายระดับผลการเรียนศิลปะ
  2. เพื่อวัดความก้าวหน้าหรือความเจริญงอกงามด้านความคิด การใช้มือบังคับอุปกรณ์ และความสามารถแสดงออก ของนักเรียน
  3. เพื่อแสดงให้เห็นความแตกต่างของนักเรียนหรืออภิปรายรับรองผลการเรียน
  4. เพื่อวินิจฉัยความแตกต่างในการเรียนรู้ของนักเรียนทางด้านสติปัญญา ร่างกาย อารมณ์ ความคิดสร้างสรรค์ และสุนทรียภาพ
  5. เพื่อวินิจฉัยข้อบกพร่องในการสอนของครูศิลปะ
  6. เพื่อหาแนวทางแก้ไขกลวิธีและเป้าหมายการเรียนการสอนในคราวต่อไป
- ให้สนองความต้องการของนักเรียน (De Francesco 1958 : 199)

สรุปความมุ่งหมายทั่วไปของการประเมินผลทางศิลปศึกษาได้ว่า มีความมุ่งหมายในการประเมินผลการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา เพื่อนำผลการประเมินไปใช้พิจารณาปรับปรุงแก้ไขกระบวนการจัดการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษา ให้สนองความต้องการของนักเรียนได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

หลักการประเมินผลทางศิลปศึกษา

เดอ ฟรานเชสโก (De Francesco 1958 : 217-224) ได้นำหลักการประเมินผลการศึกษาทั่วไปมาปรับใช้ เป็นหลักการประเมินผลทางศิลปศึกษา เพื่อให้สอดคล้องกับกระบวนการทางการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลควรมีจุดประสงค์ เฉพาะ เป็นหลักในการประเมิน และควรระบุสิ่งที่ต้องประเมินไว้อย่างชัดเจนว่าต้องการให้นักเรียนบรรลุผลการเรียนในด้านใด เช่น ด้านการใช้หลักการจัดภาพ ด้านกลวิธีสร้างงานศิลปะ ด้านความคิดสร้างสรรค์และความเป็นต้นแบบ ด้านความคล่องในการใช้สีหรือออกแบบ ด้านความพยายามตัดสินใจ ความเจริญงอกงามทางความคิดสร้างสรรค์หรือสุนทรียภาพ ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคม ด้านพัฒนาการของรูปแบบหรือลักษณะเฉพาะ ด้านผลงานหรือกระบวนการทำงาน เป็นต้น เมื่อครูศิลปะสามารถเข้าใจจุดประสงค์ที่ชัดเจนได้ตรงกันแล้ว จะก่อให้เกิดการร่วมกันใช้

กิจกรรม หน่วยการเรียนรู้ การปฏิบัติ และกลวิธีการเรียนการสอนในทุกชั้นเรียนให้ เป็นแนวเดียวกันได้

2. การประเมินผลควรประเมินทุกลักษณะสำคัญของการพัฒนาการและความเจริญงอกงามของนักเรียน ได้แก่ ความเจริญงอกงามด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านสุนทรียภาพ ด้านการเรียนรู้ ด้านสติปัญญา ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย และด้านสังคม ตัวอย่างการพิจารณาความเจริญงอกงามของนักเรียนโดยสังเกตจากผลงานภาพวาดของนักเรียน ครูศิลปะจะสังเกตสังเกตในหลายๆ ด้านของความเจริญงอกงาม และจะต้องอธิบายถึงผลการประเมินในลักษณะรวมทั้งหมดให้นักเรียนได้รับรู้ เช่น บุญชัยมีความสามารถคิดแปลงด้วยอุปกรณ์สามมิติให้ออกมาเหมาะสมมาก แต่อ่อนในการแสดงออกด้านกราฟิก มาลีมีความรู้เรื่องสุนทรียภาพเปรียบเสมือนสีเส้นสไตส์ที่ผสมผสานกันกับภาพวาดของตนเอง สมศักดิ์ไม่สามารถวาดภาพได้ดี แต่ชอบเป็นผู้นำในการเก็บรวบรวมผลงาน เป็นต้น นอกจากนี้ครูศิลปะจะต้องช่วยแนะแนวให้นักเรียนปรับปรุงพัฒนาการของตนเองได้อย่างเหมาะสม

3. การประเมินผลควรสอดคล้องกับนโยบายการปรับปรุงโปรแกรมการศึกษาของโรงเรียน ครูศิลปะควรจะให้ความร่วมมือกับนโยบายของทางโรงเรียน เป็นอย่างดี โดยครูศิลปะอาจนำนโยบายของโรงเรียนมาปรับ เป็นกิจกรรมการเรียนการสอน และกำหนดเกณฑ์การประเมินผลกิจกรรมการเรียนให้สอดคล้องกันได้หลายโอกาส เช่น นโยบายการรณรงค์ เพื่อรักษาความสะอาดของโรงเรียน ครูศิลปะจะต้องเป็นผู้กระตุ้น ใ้ให้นักเรียนเห็นความสำคัญของการรักษาความสะอาด และตั้งค่าขวัญ เพื่อเป็นหัวข้อให้นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมร่วมในการรณรงค์ โดยให้นักเรียนเขียนภาพโปสเตอร์ เชิญชวนรักษาความสะอาดหรือเขียนภาพประกอบ เรื่องให้สอดคล้องกับคำขวัญรณรงค์ เพื่อรักษาความสะอาด เป็นต้น

4. การประเมินผลจะต้องได้รับการวางแผนอย่างรอบคอบ และจะต้องเตรียมการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง โปรแกรมการประเมินผลไม่ควรกำหนดไว้อย่างตายตัว ควรปรับปรุงกลวิธีและเครื่องมือในการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง

5. การประเมินผลควรเป็นผลของความสัมพันธภาพโดยรวมเกี่ยวกับกระบวนการความเจริญงอกงามของนักเรียน ตามหลักการนี้หมายความว่าไม่ควรประเมินผลโดยครูศิลปะเพียงคนเดียวเท่านั้น แต่ควรประเมินผลโดยตัวนักเรียนเองเป็นหลักสำคัญ ตลอดจนควรประเมินผลโดยผู้ปกครอง ครูประจำชั้นและครูประจำวิชาอื่นๆ ผู้ปกครองสามารถเรียนรู้เกี่ยวกับตัวนักเรียนได้จากผลการประเมินโดยครูหลายคน ครูประจำชั้นมีโอกาสสังเกต

พฤติกรรมของนักเรียนขณะอยู่ในห้องปฏิบัติการศิลปะหรือห้องเรียนวิชาอื่นๆ และครูประจำวิชาอื่นๆ สามารถให้ข้อมูลผลการเรียนของนักเรียนแก่ครูศิลปะได้ การประเมินผลตามหลักการนี้ จะช่วยให้ทราบปัญหาความเจริญอกงามของนักเรียนได้อย่างกว้างขวาง จึงจะสามารถนำผลการประเมินไปใช้พิจารณาความถนัดและความสามารถของผู้เรียนได้ตรงตามสภาพความเป็นจริงมากที่สุด

6. การประเมินผลจำเป็นต้องใช้วิธีการหรือกลวิธีหลายแบบ เพื่อรวบรวมข้อมูลความก้าวหน้าของนักเรียน เครื่องมือในการประเมินผลทางศิลปศึกษา อาทิ เช่น แบบสอบถาม แบบประเมินผลตนเอง เทปบันทึกการอภิปราย ภาพถ่ายสไลด์ผลงานของนักเรียน เป็นต้น วิธีการบันทึกข้อมูลควรรักษาสัญลักษณ์ที่ให้ความหมายได้อย่างชัดเจน เช่น นักเรียนควรบันทึกด้วยวลีของคำถามหรือด้วยคำในแบบประเมินผลตนเองจึงจะได้ประโยชน์มากที่สุด แต่ถ้ารวบรวมข้อมูลมาเพื่อให้ครูศิลปะใช้ประโยชน์ หรือ เพื่อใช้ในการปกครองอาจจะใช้รหัสหรือสัญลักษณ์บันทึกได้ดีที่สุด

7. การประเมินผลต้องการการบันทึกข้อมูลอย่างเพียงพอ และแปลความหมายของข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักเรียนด้วยความสุขุม รอบคอบ ควรระมัดระวังในการแปลความหมายด้วยการมีข้อมูลทางวิชาศิลปศึกษา และผลการเรียนวิชาอื่นๆ ของนักเรียนอย่างตรงกันและเพียงพอ ควรศึกษาและสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนอย่างใกล้ชิดในหลายๆ สถานการณ์ และข้อสำคัญที่ควรคำนึงถึงคือ ครูศิลปะไม่ควรมีอุปาทานต่อความคิดเห็นของครูอื่นๆ และครูศิลปะ ครูศิลปะควรแปลข้อมูลทางศิลปะอย่างรอบคอบ เมื่อพบข้อเท็จจริงที่ตรงกับเรื่องอื่นๆ ซึ่งข้อเท็จจริงเหล่านี้อาจจะช่วยให้ครูท่านายกรณศึกษาได้อย่างถูกต้อง ทำให้เข้าใจในตัวนักเรียนได้อย่างชัดเจน ช่วยให้นักเรียนปรับปรุงพฤติกรรมและเสริมประสบการณ์ทางศิลปะได้อย่างเหมาะสม

8. การประเมินผลจะต้องส่งเสริมให้นักเรียนสามารถปรับปรุงตนเองให้ดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้ ครูศิลปะควรสังเกต บันทึก เปรียบเทียบ และวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของนักเรียนกับกลุ่ม เพื่อนนักเรียนว่านักเรียนมีส่วนร่วม ช่วยเหลือ เอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่ สามารถเป็นผู้นำและเป็นผู้ตามที่ดีได้ตามคุณสมบัติของบุคคลในสังคมประชาธิปไตยหรือไม่

9. การประเมินผลสนับสนุนการวิจัย การทดลอง และความก้าวหน้าทาง ศิลปะศึกษา ครูศิลปะควรเสียสละเพื่อการวิจัยและการทดลองทางศิลปะศึกษา ซึ่งจะช่วยปรับปรุง คุณภาพการดำเนินงานชีวิตได้ดีเท่ากับคุณภาพของศิลปะ การประเมินผลจะช่วยครูศิลปะตอบ คำถามแก่ตนเองได้ เช่น ครูศิลปะกำลังดีขึ้นอยู่ในระดับใด ส่วนประกอบอะไรที่ช่วยให้ครู ศิลปะประสบผลสำเร็จในการแนะแนวนักเรียน และปัญหาอะไรที่ครูศิลปะมักเผชิญอยู่เสมอ เป็นต้น

สรุปหลักการประเมินผลทางศิลปะศึกษาที่สำคัญ คือ ครูศิลปะควรเริ่มวางโครงการ ประเมินผล โดยกำหนดจุดประสงค์ของการประเมินผลอย่างชัดเจน แล้วจึงพิจารณาเลือก วิธีการและเครื่องมือประเมินผลที่เหมาะสม โดยเน้นประเมินผลพัฒนาการความเจริญงอกงาม ของนักเรียนในทุกๆด้าน ได้แก่ ด้านความคิดสร้างสรรค์ ด้านสุนทรียภาพ ด้านการรับรู้ ด้านสติปัญญา-ด้านอารมณ์ ด้านร่างกาย ด้านสังคม และควรประเมินผลด้วยความสุขุม รอบคอบ มีความยืดหยุ่นในการประเมินผลให้สอดคล้องกับนโยบายของโรงเรียนหรือสถานการณ์ ควรรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการประเมินผลจากบุคคลหลายฝ่าย ได้แก่ ครูศิลปะ ครูประจำชั้น ครูประจำวิชาอื่นๆ ผู้ปกครอง และนักเรียน จึงจะช่วยให้ได้ผลการประเมิน ตรงตามสภาพความเป็นจริงและน่าเชื่อถือ ซึ่งผลการประเมินที่ถูกต้องมากที่สุด จะช่วยให้ ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการวิจัยเพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาต่อไปได้ เป็นอย่างดี

ประเภทของการประเมินผลทางศิลปะศึกษา

การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา แบ่งออกตามจำนวนผู้เรียนได้เป็น 2 ประเภทคือ

1. การประเมินผลกลุ่ม (Group evaluation) มักจะเป็นการอภิปรายของ นักเรียนในชั้น เกี่ยวกับผลงานศิลปะที่เสร็จสมบูรณ์แล้ว โดยนำผลงานศิลปะเหล่านั้นไปจัด แสดงบนฝาผนังหรือบนบอร์ดประกาศในห้องเรียน ในห้องแสดงภาพของโรงเรียน หรือสถานที่ แสดงนิทรรศการอื่นๆ การจัดแสดงผลงานควรรีให้นักเรียนสังเกตเพื่อการประเมินผลได้ สะดวก

2. การประเมินผลรายบุคคล (Individual evaluation) มักจะเป็นการอภิปรายเกี่ยวกับผลงานศิลปะที่เสร็จสมบูรณ์แล้วโดยครูศิลปะกับนักเรียน เป็นรายบุคคล เพื่อกำหนดแนวทางปรับปรุงการทำงานครั้งต่อไป และนักเรียนสามารถประเมินผลตนเองในแบบประเมินตนเองได้โดยใช้เกณฑ์เหมือนกับคำแนะนำจากการอภิปราย ครูศิลปะสามารถนำแบบประเมินผลตนเองของนักเรียนไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ที่ครูกำหนดขึ้น และนำไปใช้เป็นหลักฐานในการอภิปรายระหว่างครูศิลปะกับนักเรียนได้ (Conrad 1964 : 275-276)

การประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะทั้งแบบกลุ่มและแบบรายบุคคล มักจะเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลางในการประเมินผล หรือ เน้นให้นักเรียนมีบทบาทประเมินผลผลงานศิลปะของผู้อื่นและของตนเองได้ โดยมีครูศิลปะเป็นผู้จัดให้มีกิจกรรมการประเมินผล และร่วมอภิปรายกับนักเรียน เพื่อแนะแนวทางการประเมินผลที่ถูกต้องให้แก่นักเรียน

เกณฑ์การประเมินผลทางศิลปศึกษา

การกำหนดเกณฑ์ของการประเมินผลทางศิลปศึกษา เพื่อให้เหมาะสมกับสภาพของแต่ละชั้นเรียน ควรจะกำหนดเกณฑ์โดยคำนึงถึงหลักการดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลจะต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง
2. การประเมินผลจะต้องเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมศิลปะทั้งหมด
3. การประเมินผลและการให้เกรดเป็นคนละส่วนกัน การให้เกรดอาจจะเป็นผลของการประเมินผล แต่ไม่ใช่ความมุ่งหมายของการประเมินผล ความมุ่งหมายของการประเมินผล คือ การส่งเสริมและช่วยเหลือกระบวนการการศึกษาทั้งหมดโดยผ่านกิจกรรมศิลปศึกษา
4. เกณฑ์ของการประเมินผลขึ้นอยู่กับปรัชญาของการศึกษา ซึ่งเป็นเครื่องชี้นำโปรแกรมการศึกษาทั้งหมด
5. เกณฑ์ของการประเมินผลขึ้นอยู่กับความต้องการของนักเรียน
6. นักเรียนทุกระดับชั้นควรมีส่วนร่วมในการกำหนดเกณฑ์ นักเรียนต้องการอภิปรายตัดสินเกณฑ์ที่นักเรียนกำหนดขึ้น โดยมีครูช่วยนักเรียนกำหนดความหมายของเกณฑ์
7. เกณฑ์ของการประเมินผลจะต้องเปลี่ยนแปลงเมื่อนักเรียนเปลี่ยนไป

(Conrad 1964 : 273)

เกณฑ์การประเมินผลทางศิลปศึกษาที่สำคัญแบ่งออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การประเมินผลตามพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้ และการประเมินผลพัฒนาการความเจริญงอกงามของนักเรียน (วิรัตน์ พิชญ์ไพบุลย์, ใน กรมการฝึกหัดครู บรรณาธิการ 2526 : 84) ดังต่อไปนี้

1. เกณฑ์การประเมินผลพฤติกรรม

เกณฑ์การประเมินผลทางศิลปศึกษาตามลักษณะพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปศึกษาแบ่งออกได้เป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) (Lansing 1976 : 288) ซึ่งในแต่ละด้านมีตัวอย่างพฤติกรรมดังต่อไปนี้

ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain)

ตัวอย่างพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย ที่เกิดจากการเรียนการสอนในวิชาศิลปศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะ ซึ่งกำหนดขึ้นโดยปรับลักษณะพฤติกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ทั่วไป ทางด้านความรู้-ความคิด ความลำดับขั้นการเกิดพฤติกรรมทั้ง 6 ชั้น เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปถึงขั้นสูงสุด ได้แก่

1. ความรู้ ความจำ ความสามารถในการจดจำและระลึกเรื่องราวออกมาได้

1.1 ความรู้ในเนื้อเรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะ

นักเรียนรู้เกี่ยวกับศัพท์และความจริงในเรื่อง วัน เดือน ปี

เหตุการณ์ บุคคล สถานที่ และผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์ศิลปะ

1.2 ความรู้ในวิธีการดำเนินการ

นักเรียนรู้เกี่ยวกับระเบียบแบบแผนธรรมเนียมประเพณี ลำดับขั้นแนวโน้ม การจัดประเภท เกณฑ์ และวิธีดำเนินการศึกษาในประวัติศาสตร์ศิลปะ

1.3 ความรู้รวมยอดในเนื้อเรื่องประวัติศาสตร์ศิลปะ

นักเรียนรู้เกี่ยวกับหลักวิชา การขยายหลักวิชา ทฤษฎี และโครงสร้างของประวัติศาสตร์ศิลปะ

2. ความเข้าใจ

2.1 การแปลความ

นักเรียนแปลความข้อมูล เกี่ยวกับผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์ศิลปะ ได้ตรงตามต้นแบบ

2.2 การตีความ

นักเรียนวิเคราะห์ เบื้องพวกข้อความใหม่แล้ว เสนอความเห็นใหม่ ซึ่ง เป็นใจความสำคัญ

2.3 การขยายความ

นักเรียนขยายความหมายได้กว้างไปกว่าข้อมูลที่ได้รับ และลง ความเห็นที่เป็นผลข้อพิสูจน์จากข้อมูลที่มีอยู่

3. การนำไปใช้

นักเรียนประยุกต์ใช้ความคิดหรือวิธีการในประวัติศาสตร์ศิลปะที่ เรียนรู้มา แล้วไปใช้ในสถานการณ์อื่นได้

4. การวิเคราะห์

เป็นการแยกแยะส่วนประกอบสำคัญของผลงานศิลปะที่มีแนวความคิดสัมพันธ์ กันออกมาได้อย่างชัดเจน

4.1 การวิเคราะห์ส่วนประกอบสำคัญ

นักเรียนแยกแยะส่วนประกอบที่สำคัญของผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์ ศิลปะได้

4.2 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์

นักเรียนสร้างความ เกี่ยวเนื่องและ เห็นความสัมพันธ์ภายในที่ขึ้นอยู่กับ ข้อมูล และการสันนิษฐาน เกี่ยวกับผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์

4.3 การวิเคราะห์หลักการ

นักเรียนจำรูปแบบ ลวดลาย โครงสร้าง และลักษณะที่ตรงกันของ ผลงานศิลปะได้ตรงตามยุคสมัยและสถานที่ที่สร้างสรรค์ผลงานศิลปะนั้น เพื่อเพิ่มความ เข้าใจในความหมายของผลงานศิลปะ

5. การสังเคราะห์

เป็นการจัดส่วนประกอบย่อย เข้า เป็นแบบแผนหรือโครงสร้างเดียวกัน เพื่อให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น

5.1 การสังเคราะห์ข้อความ

นักเรียนสามารถเขียนหรือบอกโดยใช้แนวความคิดที่ตีความ ใช้ความรู้สึก และประสบการณ์ ประกอบถ้อยคำที่เขียนหรือพูด เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะได้

5.2 การสังเคราะห์แผนงาน

นักเรียนสามารถพัฒนาแผนงานหรือปฏิบัติการ เกี่ยวกับผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์ได้

5.3 การสังเคราะห์ความสัมพันธ์

นักเรียนสามารถกำหนดสมมุติฐาน หรือพัฒนาความสัมพันธ์ หรืออธิบายรายละเอียดของปรากฏการณ์ เกี่ยวกับผลงานในประวัติศาสตร์ศิลปะ

6. การประเมินค่า

เป็นการตัดสินปริมาณและคุณภาพ เกี่ยวกับผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์อย่างมีหลักเกณฑ์

6.1 การประเมินค่าโดยอาศัยข้อเท็จจริงภายใน

นักเรียนสามารถแสดง เหตุผลโดยมี เอกสารหรือข้อพิสูจน์ประกอบในการตัดสินได้อย่างแน่นอนตรงกับ เกณฑ์ภายในของผลงานศิลปะในประวัติศาสตร์

6.2 การประเมินค่าโดยอาศัย เกณฑ์ภายนอก

นักเรียนสามารถประเมินค่าผลงานศิลปะในอดีตด้วยการอ้างอิงถึง เกณฑ์ที่จำได้เป็นอย่างดี โดยนักเรียนสามารถ เปรียบเทียบผลงานศิลปะในอดีตกับผลงานศิลปะที่ได้มาตรฐานและมีชื่อเสียงมาก โดยเฉพาะผลงานที่จดจำได้ง่าย (Michael 1983 : 46-47)

ด้านจิตพิสัย (Affective Domain)

ตัวอย่างพฤติกรรมด้านความรู้สึกที่เกิดจากการเรียนการสอนในวิชาศิลปะศึกษา ซึ่งกำหนดขึ้น โดยปรับลักษณะพฤติกรรมให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การศึกษาทั่วไปทางด้านความรู้สึก ตามลำดับขั้นการเกิดพฤติกรรมทั้ง 5 ขั้น เรียงลำดับจากขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด ได้แก่

1. การรับรู้

1.1 การรับรู้

นักเรียนรู้จักว่าผลงานศิลปะคงมีอยู่
(นักเรียนรู้ว่ามีการวาดอยู่ในห้องนั้น)

1.2 การรับรู้ด้วยความตั้งใจ

นักเรียนเอาใจใส่พิจารณาผลงานศิลปะ
(นักเรียนสังเกตเห็นว่าภาพวาดในห้อง เป็นภาพผู้หญิงคนหนึ่ง)

1.3 การคัดเลือกด้วยความสนใจ หรือภายใต้การควบคุมดูแล

นักเรียนสนใจ เลือกสังเกตผลงานศิลปะที่นั่นแม้ว่าจะมีสิ่งเร้าอื่น

อยู่ก็ตาม

(นักเรียนมีความสนใจ เลือกสังเกตภาพวาดผู้หญิงเพียงภาพเดียว

จากจำนวนภาพวาดทั้งหมดภายในห้องนั้น)

2. การตอบสนอง

2.1 การยินยอมตอบสนอง

นักเรียนตอบสนอง เมื่อถูกถาม เกี่ยวกับผลงานศิลปะ
(นักเรียนตอบคำถามว่ามีภาพวาดผู้หญิงอยู่ในห้อง)

2.2 การตั้งใจตอบสนอง

นักเรียนสมัครใจบอก เกี่ยวกับผลงานศิลปะโดยไม่มีผู้ใดถาม
(นักเรียนพรรณนาภาพวาดผู้หญิงด้วยความสมัครใจ)

2.3 การพอใจตอบสนอง

นักเรียนรู้สึกพึงพอใจ และสนุกสนาน ตอบสนองผลงานศิลปะ
(นักเรียนพรรณนาภาพวาดผู้หญิงและภูมิใจในคำพรรณานั้น)

3. การเห็นคุณค่า

3.1 การยอมรับคุณค่า

นักเรียนยอมรับและชอบผลงานศิลปะที่ได้ชมชิ้นนั้น แต่อาจจะ เปลี่ยนใจ
ชอบผลงานชิ้นอื่นได้

(นักเรียนสนใจสังเกตภาพวาดที่ชอบนั้นแต่อาจจะมีการวาดอื่นๆ ที่

ดีกว่า)

3.2 การนิยมคุณค่า

นักเรียนยอมรับคุณค่าผลงานศิลปะชิ้นหนึ่งแล้วยังคงสนใจชอบค้นหาผลงานศิลปะชิ้นอื่นๆ ด้วย

(นักเรียนชอบภาพวาดผู้หญิง ซึ่งวาดโดยปีกาสโซ แล้วยังคงสนใจค้นหาภาพวาดอื่นๆ โดยปีกาสโซในหนังสืออีกหลายเล่ม)

3.3 การยึดมั่น

นักเรียนมีความยึดมั่น เกี่ยวกับคุณภาพของผลงานศิลปะ

(นักเรียนยกย่องสรรเสริญปีกาสโซและผลงานศิลปะของเขา และบอกว่าคนอื่นจะชอบปีกาสโซด้วยเช่นกัน)

4. การจัดระบบ

4.1 การสร้างมโนภาพเกี่ยวกับคุณค่า

นักเรียนเห็นว่าคุณค่าเกี่ยวกับผลงานศิลปะมีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เขายึดถืออย่างไร

(นักเรียนพิสูจน์ได้ว่าสิ่งที่ทำให้ชอบผลงานศิลปะของปีกาสโซ เช่น ลักษณะของเส้น สี สัญลักษณ์)

4.2 การจัดระบบคุณค่าให้เป็นระเบียบ

นักเรียนนำคุณค่าต่างๆ เกี่ยวกับผลงานศิลปะมารวมกันจนประสานกลมกลืนไม่เปลี่ยนแปลง

(นักเรียนชอบเส้นที่มีลักษณะ เช่นเดียวกับเส้นในผลงานของปีกาสโซ)

5. การสร้างคุณลักษณะจากค่านิยม

5.1 การรวมสรุปค่านิยม

นักเรียนมีระบบค่านิยมเกี่ยวกับผลงานศิลปะอย่างฝังแน่นภายในที่จูงใจให้นักเรียนมีนิสัยชอบผลงานศิลปะที่แสดงออกตามแนวค่านิยมที่ชอบนั้น

(นักเรียนมีความรู้สึกต่อลักษณะของเส้นในผลงานศิลปะทุกชิ้น ไม่เพียงแต่รู้สึกชอบเฉพาะเส้นในผลงานของปีกาสโซเท่านั้น)

5.2 การสร้างคุณลักษณะ

นักเรียนมีระบบค่านิยมเกี่ยวกับศิลปะอย่างมั่นคง ซึ่งทำให้นิสัยชอบนั้น เกิดเป็นคุณลักษณะประจำตัวของนักเรียน

(นักเรียนมีความรู้สึกต่อลักษณะของเส้นที่สังเกตเห็นได้จากผลงานศิลปะ ของตนเอง และจากทุกสิ่งซึ่งเป็นประสบการณ์ในชีวิตจนเป็นความเชื่อถือประจำตัว) (Michael 1983 : 48-49)

ด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

ตัวอย่างพฤติกรรมด้านทักษะพิสัยที่เกิดขึ้นจากการเรียนการสอนในวิชาศิลปะศึกษา เกี่ยวกับการแสดงออกทางศิลปะ อาทิ เช่น

1. นักเรียนเลือกใช้วัสดุ เครื่องมือ และกระบวนการที่เหมาะสมในการแสดงออกทางศิลปะ
2. นักเรียนทำงานศิลปะได้เรียบร้อยตามกำหนด
3. นักเรียนรู้จักแก้ปัญหาในการทำงานศิลปะ
4. นักเรียนรู้จักร่วมมือทำงานศิลปะกับผู้อื่นได้
5. นักเรียนสร้างผลงานศิลปะที่แสดงแบบหรือลักษณะโครงสร้างทางศิลปะได้อย่างเหมาะสม
6. นักเรียนใช้และบำรุงรักษาเครื่องมือ วัสดุ ในห้องเรียนได้เป็นอย่างดี
7. นักเรียนมีประสบการณ์ทางศิลปะทั่วไป และศิลปะ เฉพาะสาขา
8. นักเรียนปฏิบัติกิจกรรมทางศิลปะหลังเวลาเรียนด้วยความสมัครใจ
9. นักเรียนสนทนาหรือทำงานที่แสดงถึงนิสัยชอบค้นคว้าและ เข้าใจ เกี่ยวกับศิลปะ ในกิจกรรมนอกชั้นเรียน ทั้ง เมื่ออยู่ในและนอกรั้วโรงเรียน
10. นักเรียนมีทักษะที่เพิ่มพูนในการวาดเขียน ระบายสี และในการใช้วัสดุศิลปะมาตรฐาน (วิรัตน์ พิชญ์พิบูลย์, ใน กรมการฝึกหัดครู, บรรณาธิการ 2516 : 88; Conrad 1964 : 274)

ตัวอย่างเกณฑ์การประเมินผลตามลักษณะพฤติกรรมดังกล่าวข้างต้นนี้ ได้กำหนดขึ้น โดยการปรับลักษณะพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษาให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์การศึกษาทั่วไปทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ด้านจิตพิสัย (Affective Domain) และด้านทักษะพิสัย (Psychomotor Domain) ซึ่งครูผู้สอนอาจปรับลักษณะพฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา ในรายวิชา ย่อยได้แตกต่างไปจากตัวอย่างนี้ตามความเหมาะสม แต่อย่างไรก็ตามในการประเมินผล การเรียนวิชาศิลปะศึกษาจะต้องทำการประเมินผลให้ครอบคลุมพฤติกรรมทั้ง 3 ด้านดังกล่าว านี้ จึงจะสอดคล้องกับจุดประสงค์ของการศึกษา

2. เกณฑ์การประเมินผลพัฒนาการ

เกณฑ์การประเมินผลทางศิลปะศึกษาตามลักษณะพัฒนาการความเจริญ อกงงามของนักเรียนแบ่งออกเป็น 7 ด้าน คือ ด้านอารมณ์ (Emotional Growth) ด้าน สติปัญญา (Intellectual Growth) ด้านร่างกาย (Physical Growth) ด้านการรับรู้ (Perceptual Growth) ด้านสุนทรียภาพ (Aesthetic Growth) ด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creative Growth) และด้านสังคม (Social Growth) (Lowenfeld and Brittain 1975 : 31-43) ซึ่งตัวอย่างพัฒนาการความเจริญอกงงามในแต่ละด้านมี ดังต่อไปนี้

1. ความเจริญอกงงามทางอารมณ์ (Emotional Growth)

- 1.1 ความสนุกเพลิดเพลินในการทำงานศิลปะ
- 1.2 ความเชื่อมั่นในตนเองและมั่นใจในการทำงานศิลปะ
- 1.3 การสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างอิสระ
- 1.4 การสร้างสรรค์งานศิลปะได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. ความเจริญอกงงามทางสติปัญญา (Intellectual Growth)

- 2.1 ความสามารถสร้างสรรค์งานศิลปะได้ถูกต้องและประณีต
- 2.2 ความรู้ในเรื่องราวหลักการต่างๆ เป็นอย่างดี
- 2.3 การใช้หลักการทางศิลปะแก้ปัญหาในการทำงานได้อย่าง

เหมาะสม

3. ความเจริญงอกงามทางร่างกาย (Physical Growth)
  - 3.1 ความสามารถใช้เครื่องมือ วัสดุ ได้อย่างแม่นยำ คล่องแคล่ว รวดเร็ว
  - 3.2 การสร้างผลงานศิลปะให้มีลักษณะสัมพันธ์กับความรู้สึที่ได้เป็นอย่างดี
4. ความเจริญงอกงามทางการรับรู้ (Perceptual Growth)
  - 4.1 การแสดงออก บรรยาย หรืออภิปรายเกี่ยวกับผลงานศิลปะได้ถูกต้องตามหลักเกณฑ์ทางศิลปะ
  - 4.2 ความรู้สึกที่เกิดจากการดูงานศิลปะ เช่น ความรู้สึกในเรื่องพื้นผิว อ่อนหรือกระด้าง
  - 4.3 ความรู้สึกในการเคลื่อนไหว เช่น การเคลื่อนไหวของร่างกายและสิ่งของ
5. ความเจริญงอกงามทางสุนทรียภาพ (Aesthetic Growth)
  - 5.1 ความนิยม เข้าใจที่เกิดจากความรู้สึกภายในเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะ
  - 5.2 ความนิยม เข้าใจที่อาศัยประสบการณ์และการปฏิบัติทางศิลปะเกี่ยวกับคุณค่าทางศิลปะ
  - 5.3 การแสดงความคิดเห็น บรรยาย หรือวิจารณ์ผลงานศิลปะโดยให้เหตุผลตามหลักการศิลปะได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
6. ความเจริญงอกงามทางความคิดสร้างสรรค์ (Creative Growth)
  - 6.1 การทำงานศิลปะได้อย่างอิสระโดยไม่ต้องคอยตามผู้อื่น
  - 6.2 การเชื่อมั่นในความคิดของตนเอง
  - 6.3 การไม่ลอกแบบของผู้อื่น
  - 6.4 ความสามารถออกแบบได้อย่างรวดเร็ว แม่นอน ทันที
  - 6.5 การแสดงออกที่มีลักษณะแตกต่างกับคนอื่น และงดงาม

7. ความเจริญงอกงามทางสังคม (Social Growth)

7.1 การมีประสบการณ์ในสิ่งแวดล้อมที่ดี สามารถแสดงออกในงานศิลปะได้ถูกต้อง

7.2 ความเข้าใจในการแสดงออกของผู้อื่น

7.3 ความสามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข

7.4 การรู้จักเป็นผู้นำ และผู้ตามที่ดีตามแบบประชาธิปไตย

7.5 ความเข้าใจในวัฒนธรรมต่างๆ ของผู้อื่น (ชโล พงษ์สามารถ 2526 : 111-112; วิรัตน์ ทิชนวิทยุภูลย์, ใน กรมการฝึกหัดครู, บรรณาธิการ 2526 : 35-87)

เกณฑ์การประเมินผลตามพัฒนาการความเจริญงอกงามนี้ จะช่วยให้ครูได้ตรวจสอบดูว่านักเรียนมีพัฒนาการความเจริญงอกงามเพียงใด เป็นการมุ่งเน้นให้ครูช่วยแนะแนวให้นักเรียนได้แก้ไขข้อบกพร่องของตนเองได้อย่างถูกต้อง ไม่ได้เน้นการให้ระดับคะแนนแก่นักเรียน (De Francesco 1985 : 229)

อย่างไรก็ตามควรจะเปลี่ยนแปลงเกณฑ์ในการประเมินผลได้ตามกาลเทศะ เพราะว่านักเรียนจะไม่ต้องการการประเมินผลเสมอไปหรือแม้แต่การประเมินผลตนเอง ถ้าหากมาตรฐานการตรวจสอบตายตัวจนเกินไป ซึ่งต่อไปนี้เป็นตัวอย่างรายการของเกณฑ์การประเมินผล 2 แบบได้แก่

แบบที่ 1

ความเจริญงอกงามส่วนบุคคล

1. ความสนใจในการแสดงออกทางศิลปะ
2. ความคิดริเริ่มไม่ลอกเลียนแบบ
3. การเลือกใช้สี
4. ทักษะในการใช้ เครื่องมือและสื่อ
5. ความเรียบร้อยของผลงานศิลปะ
6. ความรับผิดชอบในการทำงานศิลปะจนสำเร็จ
7. ความซาบซึ้งในผลงานของนักเรียนคนอื่น
8. การประเมินความพยายามของตนเอง

ความเจริญงอกงามทางสังคม

1. ความสามารถปฏิบัติตามคำแนะนำทั่วไป
2. การมีส่วนร่วมช่วยเหลือในงานของกลุ่ม
3. ความเอาใจใส่ให้ความร่วมมือ
4. ความรับผิดชอบรักษาวัสดุ
5. ความร่วมมือในการทำความสะอาดเมื่อหมดเวลาเรียน

แบบที่ 2

ความเจริญงอกงามส่วนบุคคล

1. ความสนใจในทางศิลปะ
2. ความคิดริเริ่ม
3. ทักษะในการใช้เครื่องมือและสื่อ
4. ความเรียบร้อยของผลงานศิลปะ
5. ความรับผิดชอบเครื่องมือ วัสดุ และการรักษาความสะอาด

ความเจริญงอกงามทางสังคม

1. การให้ความช่วยเหลือต่อกลุ่ม
2. การให้ความร่วมมือกับคนอื่น
3. การเคารพในผลงานของคนอื่น

ความเจริญงอกงามของทักษะทางศิลปะ

1. ทักษะในการออกแบบ ความสามารถในการรวบรวมความคิด
2. ทักษะในการระบายสี การใช้เกรยอง ชอล์ก หมึก ฯลฯ
3. ทักษะในการใช้วัสดุ 3 มิติ
4. การช่างคิดประดิษฐ์
5. การมีกลวิธีในการทดลอง (Conrad 1964 : 274)

วิธีการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษา

การประเมินผล เป็นกระบวนการวัดคุณภาพของผลงานทางศิลปะ โดยการแสวงหาคุณค่าในผลงานศิลปะแต่ละชิ้น ซึ่งกระทำได้โดยวิธีการดังต่อไปนี้

1. การประเมินผลโดยนักเรียนในขณะที่นักเรียนสร้างงานศิลปะ

นักเรียนประเมินผลในขณะที่นักเรียนสร้างงานศิลปะ โดยเริ่มตั้งแต่พิจารณา หัดเลือกแนวความคิดเพื่อสร้างงานศิลปะ คัดสนใจเลือกวัสดุ อุปกรณ์ที่เหมาะสม และ ในขณะที่นักเรียนกำลังสร้างงานศิลปะ นักเรียนต้องพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดองค์ประกอบศิลปะ นักเรียนยังมีความชำนาญทางการประเมินผลมากเพียงใด จะทำให้งานมีความชำนาญในการพัฒนาและปรับปรุงผลงานมากขึ้นตามไปด้วย ถ้าหากครูช่วยแนะแนวทางการประเมินผลผลงานศิลปะอย่างลึกซึ้ง เสริมประสบการณ์ของผู้เรียน จะทำให้นักเรียนได้เรียนรู้จากการพิจารณาตัดสินการปฏิบัติงานด้วยตนเองมากยิ่งขึ้น

2. การประเมินผลโดยครูในขณะที่นักเรียนสร้างงานศิลปะ

ครูสามารถวัดและประเมินค่าผลสัมฤทธิ์และปัญหาทางการเรียนของนักเรียนได้ โดยการศึกษาจากผลงานศิลปะของนักเรียนในขณะที่นักเรียนสร้างงานศิลปะ โดยครูมีความมุ่งหมายในการประเมินผล เพื่อช่วยให้นักเรียนมีความเจริญงอกงาม สามารถถ่ายทอดความคิดออกมาในผลงานศิลปะได้ และช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้ในผลงานศิลปะของผู้อื่น

3. การประเมินผลโดยครูและนักเรียนในการอภิปรายเกี่ยวกับผลงานศิลปะ

ครูควรอภิปรายผลงานศิลปะร่วมกับกลุ่มนักเรียน แทนการให้นักเรียนแต่ละคนอภิปรายโดยยึดเกณฑ์มาตรฐานส่วนตัว ครูควรร่วมแสดงความคิดเห็นและเสนอแนะแนวทางการอภิปรายเพื่อการประเมินผลผลงานทางศิลปะจะช่วยให้นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องศิลปะจากการได้เห็นและได้ฟังคำอธิบายเกี่ยวกับวิธีทำงานศิลปะของเพื่อนร่วมชั้นเป็นอย่างมาก

4. การประเมินผลโดยนักเรียนศึกษาจากนิทรรศการผลงานศิลปะ

การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ศึกษาศิลปะในนิทรรศการ นักเรียนจะมีอิสระในการแสดงความคิดเห็น เพื่อประเมินผลงานตามประสบการณ์และความรู้สึกตอบสนองทางอารมณ์ส่วนตัวของแต่ละคน เมื่อนักเรียนนิยมชมชอบผลงานใด ผลงานชิ้นนั้นจะเป็นแรงบันดาลใจให้นักเรียนต้องการประสบความสำเร็จในผลงานศิลปะ ตามแนวทางทางของตนเอง ด้วยเหตุนี้การประเมินผลจากนิทรรศการศิลปะ จึงช่วยให้นักเรียน

เกิดการ เรียนรู้ เพื่อปรับปรุงและพัฒนาผลงานศิลปะให้ มีรูปแบบ เป็นของตนเอง (Jefferson 1959 : 83-89)

เมื่อได้พิจารณาวิธีการประเมินผลดังกล่าวข้างต้นนี้แล้วจะพบว่า ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ประเมินผลร่วมกับครูและประเมินผลด้วยตนเอง เพราะมีจุดมุ่งหมายของการประเมินผลทางศิลปศึกษา เพื่อฝึกให้นักเรียน ดังต่อไปนี้

1. ให้เรียนรู้การทำหรือปรับปรุงการตัดสินใจคุณค่าของศิลปะว่า ควรใช้เกณฑ์ในการพิจารณาอย่างไร
2. ให้ได้รับความรู้ทางศิลปะมากขึ้น
3. ให้เพิ่มพูนความรู้ทั่วไปของตนเอง การประเมินผลงานศิลปะจะทำให้นักเรียนค้นพบรูปทรง ความคิด และความหมายซึ่งไม่ เป็นสิ่งที่คุ้นเคยสำหรับนักเรียนมาก่อน
4. ให้เข้าใจผลงานศิลปะของผู้อื่น
5. ให้เรียนรู้ว่าควรค้นหาสิ่งใดจากการสังเกตในผลงานศิลปะ
6. ให้เรียนรู้วิธีการพูดเกี่ยวกับผลงานศิลปะ
7. ให้ปรับปรุงการแสดงออกทางศิลปะของตนเอง (Jefferson 1959 : 85-86)

วิธีการประเมินผลทางศิลปศึกษา มีวิธีการและเครื่องมือที่ใช้ประเมินผล อาทิ เช่น

1. การทดสอบ (Testing) เป็นวิธีวัดผลด้านพุทธิพิสัย (Cognitive Domain) ใช้แบบทดสอบเป็นเครื่องมือในการทดสอบ แบบทดสอบของวิชาศิลปศึกษามี 2 แบบ คือ แบบทดสอบแบบข้อความ ได้แก่ ข้อสอบแบบอัตนัย ข้อสอบแบบปรนัย และแบบทดสอบแบบรูปภาพ ได้แก่ ภาพถ่าย ภาพวาด ในการทดสอบอาจใช้แบบทดสอบแบบข้อความและแบบรูปภาพร่วมกัน เช่น ในการทดสอบเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ศิลปะ ครูศิลปะฉายภาพนิ่งเกี่ยวกับภาพวาดให้นักเรียนดู แล้วตอบคำถามในแบบทดสอบแบบปรนัย หรือครูศิลปะให้นักเรียนดูรูปภาพผลงานประติมากรรม ซึ่งจัดแสดงไว้ในห้องเรียน แล้วตอบคำถามในแบบทดสอบแบบปรนัย เป็นต้น (ชโล พงษ์สามารถ 2526 : 113-114; Hubbard 1969 : 171-174)

2. การสังเกต (Observation) เป็นวิธีวัดผลโดยครูศิลปะสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนแล้วบันทึกพฤติกรรมที่สังเกตได้สำหรับเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการเรียนการสอนวิชาศิลปะศึกษา การสังเกตเป็นวิธีวัดผลที่ดี เพราะช่วยให้ครูศิลปะทราบพฤติกรรมของนักเรียนได้โดยตรงว่านักเรียนทำงานศิลปะด้วยตนเองหรือให้เพื่อนช่วยทำงานแทน การสังเกตแบ่งเป็น 2 แบบ คือ การสังเกตแบบเป็นทางการ (Formal observation) และการสังเกตแบบไม่เป็นทางการ (Informal observation) การสังเกตแบบเป็นทางการจะต้องกำหนดลักษณะพฤติกรรมที่ต้องการสังเกตและกำหนดเกณฑ์ก่อนการสังเกต ส่วนการสังเกตแบบไม่เป็นทางการเป็นการสังเกตที่ไม่ได้ระบุพฤติกรรมไว้ล่วงหน้าก่อนการสังเกต (Hubbard 1969 : 175-177)

3. การสัมภาษณ์ (Interview) เป็นการสนทนากันอย่างมีจุดมุ่งหมายยอมทำให้พบข้อเท็จจริงบางประการได้ เช่น บุคลิกภาพ ท่วงทีวาจา ปฏิภาณไหวพริบ ทัศนคติ นิสัยบางประการ การแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า จากคำพูดของนักเรียนโดยตรง หรือบางครั้งใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) ประกอบการสัมภาษณ์ (ชลอ พงษ์สามารถ 2526 : 114)

4. การตรวจผลงาน (Checking) เป็นการวัดผลจากผลงานที่นักเรียนทำสำเร็จแล้ว ช่วยให้เกิดทราบความก้าวหน้าของนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น การแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เป็นต้น (ชลอ พงษ์สามารถ 2526 : 114)

5. การจัดนิทรรศการหรือการแสดงผลงานศิลปะของนักเรียน (Exhibition or Display) เพื่อช่วยให้นักเรียนได้เปรียบเทียบผลงานศิลปะของตนเองกับผลงานศิลปะของผู้อื่น ครูไม่ควรจัดการแสดงผลงานศิลปะในรูปแบบของการให้รางวัลหรือการลงโทษ เพราะนักเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกผลงานจะรู้สึกว่าคุณเองประสบความสำเร็จ ซึ่งนับได้ว่าใช้การจัดแสดงผลงานไปในทางที่ไม่สมควร ดังนั้นครูจึงควรจัดแสดงผลงานศิลปะของนักเรียนทุกคน โดยอาจจัดแสดงได้ทั้งในห้องเรียนหรือห้องโถงของโรงเรียน (Jefferson 1959 : 89; Mc Fee 1961 : 208)

6. การวิจารณ์ผลงานศิลปะ (Criticism) เป็นวิธีการประเมินผลแบบหนึ่ง ซึ่งช่วยให้ทราบเกี่ยวกับการรับรู้ของนักเรียนที่มีต่อผลงานศิลปะของคนอื่น และของตนเอง เช่น นักเรียนคิดหรือรู้สึกเกี่ยวกับผลงานศิลปะของตนเองอย่างไร นักเรียนมีความเชื่อในการเรียนรู้จากการปฏิบัติผลงานอย่างไร นักเรียนชอบที่จะทำผลงานชิ้นต่อไปอย่างไร เป็นต้น (Eisner 1972 : 222-235)

การให้ระดับคะแนน

การให้ระดับคะแนน เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการประเมินผล การให้ระดับคะแนน ผลงานศิลปะของนักเรียน เป็นการตัดสินใจว่าดีหรือไม่ดีนั้น เป็นผลเบื้องต้นในการประเมินผลการให้ระดับคะแนน เป็นกลวิธีอย่างหนึ่งที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อชี้ทราวยางานผลความก้าวหน้าทางการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบ เพื่อทำบันทึกสำหรับการบริหารการศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับครูและนักเรียนได้รับทราบ และใช้ปรับปรุงในการเรียนการสอนต่อไป การให้ระดับคะแนนมักจะให้ในรูปแบบตัวอักษรแสดงระดับคะแนน เพื่อให้บันทึกในบัตรรายงานความก้าวหน้าทางการเรียน (Conrad 1964 : 272)

การรายงานผลการประเมินทางศิลปศึกษา

วิธีที่ดีที่สุดในการแจ้งผลการเรียนของนักเรียนให้ผู้ปกครองได้รับทราบคือ การที่ครูศิลปะพบและชี้แจงกับผู้ปกครองโดยตรงเกี่ยวกับผลการเรียนของนักเรียน เพราะว่าวิธีนี้จะช่วยให้ครูศิลปะมีโอกาสอธิบายเพื่อป้องกันผู้ปกครองเข้าใจผิด และเพื่อให้เห็นเรื่องเป็นความลับระหว่างครูศิลปะกับผู้ปกครอง แต่บางครั้งผู้ปกครองอาจมีเหตุผลที่ไม่สามารถร่วมปรึกษากับครูศิลปะได้โดยตรง ดังนั้นครูศิลปะจะสามารถใช้บัตรรายงานผล (report card) เกี่ยวกับการเรียนของนักเรียน ให้ผู้ปกครองได้รับทราบแทนการพบปะโดยตรง แต่การทำบัตรรายงานผลให้เข้าใจได้ง่าย ถูกต้องและสมบูรณ์ทุกประการนั้นเป็นเรื่องยากพอสมควร เพราะถ้าครูศิลปะบันทึกรายงานผลเป็นข้อความอย่างละเอียดจะทำให้มีข้อความสั้นบัตรรายงาน หรือถ้าครูศิลปะบันทึกรายงานผลด้วยสัญลักษณ์ แสดงระดับผลการเรียนของนักเรียนเป็นตัวอักษรเท่านั้น จะทำให้ผู้ปกครองไม่ทราบระดับความสามารถของผู้เรียน ในด้านความรู้ ด้านทัศนคติ หรือด้านทักษะ ผู้ปกครองจึงไม่อาจแนะนำ ให้นักเรียนปรับปรุงแก้ไขได้ถูกประเด็น ด้วยเหตุนี้การบันทึกผลในบัตรรายงานผลความก้าวหน้าทางการเรียน

ของนักเรียน (ภาคผนวก ก) ควรแสดงมาตรฐานของการประเมินผลตามจุดประสงค์การศึกษา ในด้านความรู้ ด้านทัศนคติ และด้านทักษะ ส่วนในตอนท้ายของบัตรรายงานผลควรเป็นบริเวณว่าง สำหรับครูศิลปะเขียนข้อความเสนอแนะเพิ่มเติมด้วย เพื่อให้ผู้ปกครองสังเกตได้ว่านักเรียนได้เปลี่ยนแปลงข้อความในบัตรรายงานผลเมื่อนำบัตรรายงานผลออกมาจากโรงเรียนหรือไม่ เพราะนักเรียนอาจแก้ไขบางข้อความที่สั้นๆ ได้ เช่น คำว่า ไม่ผ่าน แก้เป็น ผ่าน หรือคำว่า ดี แก้เป็น ดีมาก เป็นต้น (Lansing 1976 : 539-542)

บุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

บุคคลซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาที่สำคัญ อาทิ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทรับผิดชอบในการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนดังนี้

1. ส่งเสริมให้ครูสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยช่วยครูแก้ปัญหาทั้งในด้านการสอนและปัญหาส่วนตัว
2. ประสานงานและให้บริการแก่ครูทุกคนในด้านการสอน ตลอดจนการวัดผล การสอน
3. ให้คำปรึกษาแนะนำแก่ครูด้วยตนเอง หรือแนะนำวิทยากรที่เหมาะสมให้แก่ครูได้ทุกโอกาส
4. ประเมินผลการเรียนการสอนและโปรแกรมของโรงเรียนทั้งหมด เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพขึ้น (ซารี มณีศรี ม.ป.ป. : 60-61)

ศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่รับผิดชอบในการพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ดังนี้ คือ

1. นิเทศการสอนและการบริหารงานวิชาการ หรือ เป็นที่ปรึกษาทางวิชาการ ในสถานที่ศึกษาที่อยู่ในเขตความรับผิดชอบ
2. ศึกษา ทดลอง วิจัย เกี่ยวกับการเรียนการสอน งานด้านวิชาการ และการบริหารการศึกษา
3. ร่วมพัฒนาหลักสูตร แบบเรียน หนังสือประกอบการเรียนการสอน หรือแนว การสอน

4. จัดทำคู่มือครู เอกสารวิชาการ และวัสดุอุปกรณ์ ประกอบการเรียนการสอน
5. ปรับปรุง ส่งเสริม คุณภาพของการเรียนการสอน และบริหารการศึกษา โดยใช้นวัตกรรมทางการศึกษา
6. จัดหรือ เป็นวิทยากรในการประชุม อบรม สัมมนา ครูอาจารย์ และผู้บริหารการศึกษา
7. ประเมินผลงานทางด้านวิชาการ
8. เสนอแนะและให้คำปรึกษาทางวิชาการแก่กรมสามัญศึกษา
9. งานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย (ชารี มณีศรี ม.ป.ป. : 258-259)

หน่วยงานซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษาในปัจจุบันมี 3 ประเภทดังต่อไปนี้

1. หน่วยงานที่ผลิตบัณฑิตทางการประเมินผลการศึกษา แบ่งเป็น 2 ระดับ ได้แก่

- 1.1 หน่วยงานที่ผลิตบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ซึ่งมีหลายแห่งทั้งในวิทยาลัย และมหาวิทยาลัย

- 1.2 หน่วยงานที่ผลิตบัณฑิต ระดับสูงกว่าปริญญาตรี ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. หน่วยงานที่พัฒนาการประเมินผลการศึกษา ได้แก่ 2 หน่วยงาน คือ

- 2.1 สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร มีหน้าที่ให้การศึกษาแก่นิสิตปริญญาตรีและสูงกว่า รวมทั้งการสร้างเครื่องมือมาตรฐานในด้านการทดสอบทางการศึกษา ตลอดจนฝึกอบรมข้าราชการให้หน่วยงานราชการต่างๆ

- 2.2 สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ มีหน้าที่หลักในด้านการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน และการประเมินผลการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายการศึกษาแห่งชาติ ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2520 นโยบายการศึกษาซึ่งรัฐบาลกำหนด และตามจุดหมาย หลักการ โครงสร้าง และเกณฑ์การใช้หลักสูตรทุกระดับที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศใช้ (สวัสดิ์ จงกล และคณะ 2527 : 7-9)

นอกจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นแล้ว สถาบันการศึกษาระดับโรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนในระดับมัธยมศึกษา ต่างมีบทบาทสำคัญในการประเมินผลการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาทั้งสิ้น เพราะจากระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการประเมินผลการเรียนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พ.ศ.2529 ได้กำหนดหน้าที่ในการประเมินผลหลายประการให้อยู่ในดุลพินิจของหัวหน้าสถานศึกษา ที่จะปฏิบัติให้สอดคล้องกับภาวะของโรงเรียน โดยมีกลุ่มโรงเรียนให้คำปรึกษา เกี่ยวกับการประเมินผลการศึกษา นโยบายและหลักการของกรมต้นสังกัด (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ, สำนักงานทดสอบทางการศึกษา 2529 : 15-16)

ด้วยเหตุนี้จึงสรุปได้ว่า สถาบันการศึกษาที่ผลิตบัณฑิตทางการประเมินผลการศึกษา สำนักงานทดสอบทางการศึกษา กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ โรงเรียนและกลุ่มโรงเรียนมัธยมศึกษาล้วนเป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยกันทั้งสิ้น ทั้งนี้โดยบุคคลหรือหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่รับผิดชอบในการประเมินผล จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติการประเมินผลได้อย่างถูกต้อง และมีการประสานงานระหว่างกันและกันทุกฝ่าย จึงจะช่วยให้การประเมินผลการเรียนในระดับมัธยมศึกษาพัฒนาก้าวหน้าต่อไปได้ เป็นอย่างดี

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ตามลำดับหัวข้อดังต่อไปนี้

1. งานวิจัยในประเทศ ระหว่างปี พ.ศ.2524-2531 ได้แก่
  - งานวิจัยทางด้านหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521
  - งานวิจัยทางการประเมินผลการเรียนวิชาต่างๆ เช่น สังคมศึกษา ภาษาไทย พลศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ สุขศึกษา เป็นต้น
  - งานวิจัยทางวิชาศิลปศึกษา
2. งานวิจัยในต่างประเทศ ระหว่างปี ค.ศ.1980-1988

1. งานวิจัยในประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยทางด้านหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่ามีปัญหาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ซึ่ง มีสาระสำคัญที่ประมวลได้ดังต่อไปนี้

กนกรัตน์ ชาญกว้าง (2524 : 66-67, 127-136) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 9 เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหา การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก ในเขตการศึกษา 9 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น จากผู้บริหารจำนวน 193 คน ครูจำนวน 247 คน และศึกษานิเทศก์ จำนวน 18 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 458 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในด้านการประเมินผลพบว่า ครูไม่เข้าใจวิธีการประเมินผล นักเรียนไม่สนใจการสอบแก้ตัว เนื้อหาและจุดประสงค์มากเกินไป ทำให้ไม่สามารถประเมินผลได้ครบทุกข้อในเวลาจำกัด ขาดแนวทางในการประเมินผล ขาดครูวัดผลที่มีความชำนาญ ไม่มีแบบทดสอบมาตรฐาน ครูไม่ประเมินผลก่อนเรียนและระหว่างเรียน และควรรจัดการอบรมเรื่องการประเมินผลทุกปี

สมาน บุญสัน (2525 : 8, 68, 123-128) ได้ศึกษาเรื่องการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระบบงานและกิจกรรมที่ได้ปฏิบัติและปัญหาในการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนรัฐบาล ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 1 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียน 96 คน หัวหน้าหมวดและครูผู้สอนวิชาต่างๆ จำนวน 422 คน และเจ้าหน้าที่ฝ่ายต่างๆ ของโรงเรียนจำนวน 68 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 586 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลพบว่า

เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผลประสบปัญหาสำคัญคือ บุคลากรที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับงานทะเบียนและวัดผลไม่เพียงพอ ขาดวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในงานทะเบียนและวัดผล ขาดการประสานงานระหว่างเจ้าหน้าที่ทะเบียนและวัดผลกับฝ่ายต่างๆ

หัวหน้าหมวดและครูผู้สอนวิชาต่างๆ มีความคิดเห็นว่า วิธีวัดผลส่วนมากใช้วิธีตรวจผลงาน สังเกต สอบข้อเขียนแบบปรนัยและอัตนัย ครูผู้สอนเป็นผู้ออกข้อสอบและให้คะแนนเองเป็นส่วนมาก และเมื่อพิจารณาความคิดเห็นเฉพาะหมวดวิชาศิลปศึกษาพบว่า ใช้วิธีสอบภาคปฏิบัติเป็นส่วนมาก รองลงมาคือ วิธีสังเกต และตรวจผลงาน

สัจจา จันทระเจริญ (2526 : 71, 134-136) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู เกี่ยวกับสมรรถภาพในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชาและครูเกี่ยวกับสมรรถภาพในการบริหารงานวิชาการของหัวหน้าหมวดวิชา โรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่ สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 1 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 44 คน หัวหน้าหมวดวิชาจำนวน 111 คน และครูจำนวน 298 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 453 คน ผลการศึกษาพบว่าความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา และครู โดยส่วนรวมเห็นว่าสมรรถภาพการบริหารงานของหัวหน้าหมวดวิชาในด้านการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นแล้วพบว่า ผู้บริหารโรงเรียนกับหัวหน้าหมวดวิชามีความคิดเห็นสอดคล้องกันอยู่ในระดับมาก ส่วนครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง

เจิม สืบขจร (2527 : 159-164) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการบริหารงานวิชาการ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างผู้บริหารงานวิชาการ เกี่ยวกับปัญหาการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนมัธยมศึกษาส่วนกลาง สังกัดกรมสามัญศึกษา ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียน 87 คน ผู้ช่วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจำนวน 94 คน หัวหน้าหมวดวิชาในกลุ่มวิชาภาษา 104 คน หัวหน้าหมวดวิชาในกลุ่มวิชาพัฒนาบุคลิกภาพ 91 คน และจากหัวหน้าหมวดวิชาในกลุ่มวิชาการงานและอาชีพ 80 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 652 คน ผลการศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนพบว่า ครูผู้สอนไม่สนใจการวิเคราะห์ข้อสอบ เพื่อนำมาปรับปรุงและทำคลังข้อสอบ นอกจากนี้ผู้บริหารงานวิชาการได้ให้ความสนใจเพิ่มเติมว่า นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของการทดสอบเพื่อการประเมินผล

ภาวิตา หาญพัฒนกุล (2530 : 117-120) ได้ศึกษาเรื่อง การใช้เอกสาร หลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตรของครูอาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการใช้และปัญหาการใช้ เอกสารหลักสูตรและ เอกสารประกอบหลักสูตรของครู อาจารย์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด กรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร ในปีการศึกษา 2529 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากครูอาจารย์เป็นจำนวนทั้งสิ้น 359 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลพบว่า ครูอาจารย์มีความคิดเห็นว่า เอกสารที่จำเป็นสำหรับการสอน คือ หนังสือเรียน แบบฝึกหัด แผนการสอน คู่มือการสอน คู่มือครู คู่มือรายวิชา โครงการสอนระเบียบและคู่มือประเมินผล และเอกสารที่ครูอาจารย์ต้องการให้จัดบริการไว้อย่างเพียงพอ ได้แก่ คู่มือครู คู่มือรายวิชา แบบฝึกหัด หนังสือเสริมประสบการณ์ หนังสือเรียน ระเบียบและคู่มือการประเมินผล

สรุปผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลการเรียนตาม การใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูผู้สอนส่วนใหญ่ยังประสบกับ ปัญหาการประเมินผลการเรียนอยู่หลายประการ และครูต้องการได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียน เช่น ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล เป็นต้น โดยส่งเสริมและสนับสนุนครูด้วยการให้คำแนะนำปรึกษา จัดการอบรม และจัดหาอุปกรณ์ เครื่องมือที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียนให้ครูอย่างเพียงพอเป็นประจำทุกปี

เนื่องจากครูผู้สอนทุกรายวิชาในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นจะต้องประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมินผลการเรียน หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ฉะนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผล การเรียนของวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีสาระสำคัญที่ประมวลได้ดังต่อไปนี้

สุนีย์ วิงวอน (2524 : 11, 59-62) ได้ศึกษาเรื่อง ปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาสังคมศึกษา ในด้านการปฏิบัติตามระเบียบการวัดและประเมินผล การสร้างข้อสอบ วิธีดำเนินการวัดและตัดสินผล การเรียน และสำรวจความต้องการของครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับความช่วยเหลือในด้านการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนจากบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยใช้แบบสอบถาม

สำรวจความคิดเห็นและความต้องการจากครูสังคมศึกษาที่สอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในเขตการศึกษา 6 สังกัดกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 213 คน ผลการศึกษาพบว่า มีปัญหาในด้านการปฏิบัติตามระเบียบการวัดผล ด้านวิธีดำเนินการวัดผล และด้านการตัดสินผลการเรียนอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาในด้านการสร้างข้อสอบอยู่ในระดับมาก และครูสังคมศึกษามีความต้องการให้กระทรวงศึกษาธิการ จัดทำคู่มือและอุปกรณ์ในการวัดและประเมินผลมากที่สุด นอกจากนี้ยังต้องการให้กรมวิชาการ จัดทำคลังข้อสอบและข้อสอบมาตรฐานวิชาสังคมศึกษาให้ครูสังคมศึกษานำไปใช้ได้อย่างเพียงพอ

อุไทยวรรณ พูลทวี (2526 : 152-161) ได้ศึกษาเรื่อง เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูสังคมศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนซ่อม เสริมวิชาสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 8 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเรียนการสอนซ่อม เสริมวิชาสังคมศึกษาในด้านต่างๆ เช่น หลักสูตร บุคลากร กิจกรรม การเรียนการสอน อุปกรณ์ การวัดผลและการประเมินผลของผู้บริหารและครูสังคมศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ของโรงเรียนรัฐบาล สังกัดกรมสามัญศึกษา ในเขตการศึกษา 8 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 108 คน และครูสังคมศึกษาจำนวน 207 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนและการสอนซ่อม เสริมวิชาสังคมศึกษาพบว่า ครูผู้สอนขาดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการวัดผลในการเรียน การสอนซ่อม เสริม ขาดเครื่องมือในการวัดผลที่มีประสิทธิภาพ มักใช้การทดสอบด้วยข้อทดสอบเพียงอย่างเดียว ครูผู้สอนขาดความตั้งใจจริงในการประเมินผลการเรียนการสอนซ่อม เสริม จึงมักให้นักเรียนผ่านการเรียนซ่อม เสริมทั้งหมด

สุชาติ วงศ์สุวรรณ (2525 : 40-40, 95-100) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทยและผู้บริหารเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูผู้สอนภาษาไทย และผู้บริหารโรงเรียนเกี่ยวกับการใช้หลักสูตรวิชาภาษาไทย ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากครูผู้สอนภาษาไทยจำนวน 141 คน และผู้บริหารโรงเรียน 145 คน รวมเป็นจำนวนทั้งสิ้น 286 คน ผลการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ครู

ผู้สอนและผู้บริหารส่วนใหญ่เห็นด้วยกับหลักการประเมินผลการเรียน ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 และมีความคิดเห็นว่าครูภาษาไทย ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีความรู้และสามารถปฏิบัติตามระเบียบว่าด้วยการประเมินผลการเรียนได้ในระดับมาก และมีปัญหามากในเรื่องการสร้างเครื่องมือวัดผลให้ตรงตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละรายวิชา

บุญหิน ธรรมวงษ์ (2526 : 67-69) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครูพลศึกษาเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลความรู้เรื่องระเบียบวิธีการประเมินผล และการตัดสินผลการเรียนวิชาพลศึกษา ในโรงเรียนรัฐบาล ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั่วประเทศ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากครูพลศึกษาเป็นจำนวนทั้งสิ้น 325 คน ผลการศึกษาพบว่ามีปัญหาการประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษาดังต่อไปนี้

ปัญหาส่วนใหญ่ที่ครูพลศึกษาประสบในด้านการประเมินผลการเรียนวิชาพลศึกษา คือ การเรียนขาดความสนใจเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียน ซึ่งมีสาเหตุมาจากหน่วยการเรียนวิชาพลศึกษา ซึ่งมีค่าเพียง 0.5 หน่วยการเรียน และวิธีการประเมินผลการเรียนให้สอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้ในแต่ละรายวิชา ตามที่กลุ่มโรงเรียนกำหนดไว้

ด้านระเบียบวิธีการประเมินผลที่ครูพลศึกษาประสบมาก คือ ปัญหาในการจัดดำเนินการสอนซ่อมเสริม ในกรณีผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ไม่พอ หรือยังไม่มีพฤติกรรมขั้นต้นก่อนเรียน

ด้านการตัดสินผลการเรียนนั้น ครูพลศึกษาส่วนใหญ่ประสบปัญหาอยู่ในระดับน้อย

วรรณวิภา คุณะเกษม (2527 : 76-79) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ของครูในเขตการศึกษา 11 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูคณิตศาสตร์ที่มีประสบการณ์ในการสอน ประเภทของโรงเรียน วุฒิต่างทางการศึกษา และการร่วมประชุมอบรมหรือการสัมมนาที่ต่างกัน ในเขตการศึกษา 11 เกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์มัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากครูผู้สอนคณิตศาสตร์เป็นจำนวนทั้งสิ้น 380 คน ผลการศึกษาพบว่าครูผู้สอนคณิตศาสตร์แสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับปัญหาการใช้หลักสูตรคณิตศาสตร์ มัธยมศึกษา

คอนตัน พุทธศักราช 2521 ในด้านการประเมินผล คือ ครูไม่มีเวลาเพียงพอสำหรับวัดผล
 ใจแต่ละจุดประสงค์ เนื่องจากเนื้อหาหนัก นักเรียนมักไม่ผ่านจุดประสงค์หรือ เกณฑ์ที่กำหนด
 ไว้มาก เครื่องมือวัดผลไม่มีคุณภาพที่ดีพอ นักเรียนไม่สนใจที่จะรับการซ่อมเสริม ครูมีเวลา
 น้อยไม่สามารถจัดสอนซ่อมเสริมให้ได้ผลดี และนักเรียนมีความต้องการเรียนซ่อมเสริมมาก
 แต่ครูมีความต้องการสอนซ่อมเสริมน้อย

สนิท วงศ์แสงดา (2527 : 72-77) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการนิเทศ
 การสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตการศึกษา 9 มีวัตถุประสงค์เพื่อ
 ศึกษาความต้องการการนิเทศการสอนของครูคณิตศาสตร์ที่มีประสบการณ์สอน และวุฒิการศึกษา
 ต่างกัน ตลอดจนครูคณิตศาสตร์ที่เคยได้รับการอบรมและไม่เคยได้รับการอบรม โดยใช้แบบ
 สอบถามสำรวจความคิดเห็น จากครูที่สอนวิชาคณิตศาสตร์เป็นจำนวนทั้งสิ้น 400 คน ผล
 การศึกษาเฉพาะด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ครูคณิตศาสตร์มีความต้องการการนิเทศ
 การสอนด้านการประเมินผลอยู่ในระดับมากทุกเรื่อง ยกเว้นเรื่องการอธิบายชี้แจงถึงหลักการ
 และวิธีการให้ระดับคะแนน ซึ่งต้องการอยู่ในระดับปานกลาง และครูต้องการการนิเทศมาก
 เป็นอันดับหนึ่งในเรื่อง การสร้างแบบทดสอบให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้

สุเทียบ ละอองทอง (2528 : 49-56) ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของครู
 ภาษาอังกฤษเกี่ยวกับปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ระดับ
 มัธยมศึกษาตอนต้น ในเขตการศึกษา 11 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูภาษา
 อังกฤษที่มีต่อปัญหาการวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ ในด้านการ
 ปฏิบัติตามระเบียบการวัดและประเมินผล การสร้างข้อสอบ การดำเนินการวัดผล และการ
 ตัดสินผลการเรียน และสำรวจความต้องการการช่วยเหลือของครูภาษาอังกฤษ เกี่ยวกับ
 การวัดและประเมินผลการเรียนการสอนวิชาภาษาอังกฤษ โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความ
 คิดเห็นและความต้องการจากครูภาษาอังกฤษ เป็นจำนวนทั้งสิ้น 240 คน ผลการศึกษาพบว่า
 ครูภาษาอังกฤษมีความคิดเห็นว่ามีปัญหาในการปฏิบัติตามระเบียบการประเมินผลและการ
 สร้างข้อสอบอยู่ในระดับปานกลาง มีปัญหาในการปฏิบัติด้านการดำเนินการวัดผลและการ
 ตัดสินผลการเรียนอยู่ในระดับมาก และครูภาษาอังกฤษมีความต้องการให้กรมวิชาการจัดทำ
 คลังข้อสอบ และข้อสอบมาตรฐานวิชาภาษาอังกฤษมากที่สุด

จวีวรรณ ไหวพริบ (2529 : ง, 48-51) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการนิเทศวิชา
 สุขศึกษาในระดับมัธยมศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาในระดับ
 มัธยมศึกษา และเพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของ
 ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน โดยใช้แบบสอบถาม
 สํารวจความคิดเห็นจากศึกษานิเทศก์กรม ศึกษานิเทศก์เขต ศึกษานิเทศก์จังหวัด สังกัดกรม
 พลศึกษา และกรมสามัญศึกษา ซึ่งมีหน้าที่นิเทศวิชาสุขศึกษา เป็นจำนวนทั้งสิ้น 155 ฉบับ
 ผลการศึกษาพบว่า ศึกษานิเทศก์มีปัญหาในด้านการประเมินผลการเรียนการสอนอยู่ในระดับ
 ปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาในด้านการประเมินผลการเรียนการสอน
 อยู่ในระดับปานกลางเป็นส่วนใหญ่ และเมื่อเปรียบเทียบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษาของ
 ศึกษานิเทศก์ที่มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์น้อยกว่า 5 ปี ระหว่าง
 5-10 ปี และมากกว่า 10 ปี โดยส่วนรวมและในแต่ละด้านพบว่า ศึกษานิเทศก์ที่มี
 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งศึกษานิเทศก์ต่างกัน ประสบปัญหาการนิเทศวิชาสุขศึกษา
 ไม่แตกต่างกัน

สมพงษ์ เรืองศรี (2531 : 45-49) ได้ศึกษาเรื่องปัญหาการวัดและประเมิน
 ผลวิชาสุขศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา เขตการศึกษา 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ
 การวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา สํารวจความคิดเห็นและเปรียบเทียบปัญหาการวัดและ
 ประเมินผลวิชาสุขศึกษาของครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกันในโรงเรียนมัธยมศึกษา
 เขตการศึกษา 3 โดยใช้แบบสอบถามสํารวจความคิดเห็นจากครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์
 สอน 0-5 ปี จำนวน 107 คน และครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์สอนมากกว่า 5 ปี จำนวน
 113 คน ผลการศึกษาพบว่า ครูสุขศึกษาส่วนใหญ่ใช้วิธีการวัดและประเมินผลวิชาสุขศึกษา
 ด้านความรู้ โดยใช้แบบทดสอบปรนัย ด้านทัศนคติโดยใช้การสังเกต ด้านการปฏิบัติโดยใช้
 การสังเกต และปฏิบัติกิจกรรมเป็นรายกลุ่ม มีปัญหาการวัดและประเมินผลมาก คือ ขาด
 คู่มือและอุปกรณ์ในการวัดและประเมินผล ขาดความรู้ในการสร้างแบบวัดทัศนคติขึ้นใช้เอง
 มีคาบเวลาเรียนวิชาสุขศึกษาน้อยทำให้วัดผลการปฏิบัติได้ยาก การให้คะแนนการปฏิบัติจาก
 เพื่อนครู และผู้ปกครองทำได้ไม่ทั่วถึง ครูสุขศึกษาสอนในหลายระดับชั้น จำเป็นต้องออกข้อ
 สอบหลากหลายวิชา ขาดการเก็บรวบรวมข้อสอบที่วิเคราะห์แล้วเป็นธนาคารข้อสอบ ขาด
 การพบปะกับครูในโรงเรียนหรือกลุ่มโรงเรียน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ด้านการวัดและ
 ประเมินผล และเมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างด้านปัญหาการวัดและประเมินผลวิชา

สุขศึกษา ระหว่างครูสุขศึกษาที่มีประสบการณ์สอน 0-5 ปี และมากกว่า 5 ปี พบว่า ไม่มี ความแตกต่างกัน

สรุปผลการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลการเรียนของ วิชาต่างๆ ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูผู้สอนวิชาต่างๆ ได้แก่ วิชาสังคมศึกษา ภาษาไทย พลศึกษา คณิตศาสตร์ ภาษาอังกฤษ และสุขศึกษา ต่าง ประสบปัญหาการประเมินผลการเรียนการสอนอยู่เป็นอันมาก ฉะนั้นครูผู้สอนวิชาต่างๆ จึง ต้องการได้รับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนการสอนเพิ่มเติม และมีความคิด เห็นว่า ครูควรได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการประเมินผลการเรียนจากบุคคล และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียน เป็นต้น

นอกจากการติดตามศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลการเรียน ของวิชาต่างๆ และความการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 แล้ว ผู้ วิจัยยังได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลการเรียน โดยเฉพาะวิชา ศิลปศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ซึ่งมีสาระสำคัญที่ประมวล ได้ดังต่อไปนี้

ปีภพธรรม กุลติลล (2530 : 66-71) ได้ศึกษาเรื่อง ลักษณะครูศิลปะที่พึง ประสงค์ตามการรับรู้ของครูศิลปะและนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญ ศึกษา มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบลักษณะครูศิลปะที่พึงประสงค์ ตามการรับรู้ ของครูศิลปะและนักเรียน ในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากครูศิลปะจำนวน 132 คน และ นักเรียนจำนวน 325 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลพบว่า

ครูศิลปะ มีความคิดเห็นว่า ควรวัดผลด้วยการพัฒนาการของนักเรียนเป็นราย บุคคลไม่ควรเปรียบเทียบผลงาน ควรมีเกณฑ์ในการพิจารณาแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ของงานแต่ละชิ้น ครูไม่ควรนำเอาค่านิยมของตนเองเป็นเกณฑ์ในการตัดสิน ควรส่งเสริมการ วิจัยผลงาน เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาตนเอง

นักเรียนมีความคิดเห็นว่าการประเมินผลควรให้คะแนนอย่างยุติธรรม ควรพิจารณาความสนใจ และความตั้งใจในการปฏิบัติงาน รวมทั้งพัฒนาการการทำงานของนักเรียน พิจารณาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ความสามารถและความถนัดเป็นรายบุคคล ควรวิจารณ์ผลงานอย่างมีเหตุผล และควรตรวจผลงานอย่างสม่ำเสมอ

วัชรินทร์ ฐิตอดิษฐ์ (2530 : 67-72) ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติต่อวิชาศิลปะศึกษาของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติต่อวิชาศิลปะศึกษาของนักเรียนชายกับนักเรียนหญิงชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในกรุงเทพมหานคร โดยใช้แบบวัดทัศนคติสำรวจทัศนคติต่อวิชาศิลปะศึกษาจากนักเรียนชายจำนวน 180 คน และนักเรียนหญิงจำนวน 180 คน ผลการศึกษาพบว่านักเรียนชายและนักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อการวัดและประเมินผลวิชาศิลปะศึกษา ดังต่อไปนี้

นักเรียนชายมีความคิดเห็นว่าการสอบภาคทฤษฎีไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา การวัดและการประเมินผลควรเน้นคะแนนภาคปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี และให้ข้อเสนอแนะว่าไม่ควรวัดและประเมินผลงานศิลปะเพียงด้านความสวยงามของผลงานเท่านั้น

นักเรียนหญิงมีความคิดเห็นว่าการสอบภาคทฤษฎีไม่สอดคล้องกับเนื้อหาวิชา วิชาศิลปะศึกษาเป็นวิชาที่ได้คะแนนยาก คะแนนไม่ค่อยดี ครูบางคนให้คะแนนอย่างไม่ยุติธรรม และให้ข้อเสนอแนะว่าการสอบไม่ควรยากเกินกว่าระดับความสามารถของนักเรียน

วุฒิ วัฒนสิน (2530 : 125-126) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ในหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารและครูศิลปะศึกษาเกี่ยวกับรายวิชาทัศนศิลป์ศึกษา ตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 3 โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็นจากครูศิลปะศึกษาจำนวน 79 คน และผู้บริหารโรงเรียนจำนวน 79 คน ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารและครูศิลปะศึกษามีความคิดเห็นว่า สถานศึกษาควรมีหน้าที่ในการประเมินผลการเรียนโดยความเห็นชอบของกลุ่มโรงเรียน ในการประเมินผลควรมีวัตถุประสงค์เพื่อปรับปรุง การเรียนการสอนและตัดสินผลการเรียน และได้ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมว่า ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูมีโอกาสปรับปรุงตนเองในด้านวิชาการ วิธีสอน และการประเมินผลให้มากที่สุด โดยควรสนับสนุนให้ครูมีโอกาสเข้ารับการฝึกอบรมหรือสัมมนาทางวิชาการ

วิบูล จันทรัมย์ (2531 : 76-81) ได้ศึกษาเรื่อง สภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนสังกัดจังหวัดลพบุรี สระบุรี และสิงห์บุรี ประจำปีการศึกษา 2530 โดยจำแนกตามเพศ วัย วุฒิ และขนาดของโรงเรียน และเพื่อประมวลปัญหาและความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูศิลปศึกษา โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความคิดเห็น จากครูศิลปศึกษาจำนวน 72 คน ผลการศึกษาเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลพบว่า เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูศิลปศึกษาที่มีเพศ วัย วุฒิ และขนาดของโรงเรียนต่างกัน มีความเห็นเกี่ยวกับสภาพการจัดการเรียนการสอนด้านการวัดและประเมินผลไม่แตกต่างกัน และครูศิลปศึกษามีปัญหาในการวัดและประเมินผล ดังต่อไปนี้

1. เนื่องจากเวลาเรียนมีน้อย การทดสอบความรู้พื้นฐานของนักเรียนก่อนการสอนจึงทำได้ยาก นอกจากนั้นการวัดผลโดยการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนและการทดสอบภาคปฏิบัติในเวลาเรียนจึงทำได้ยากเช่นกัน
2. บางโรงเรียนกำหนดให้วัดผลวิชาศิลปศึกษา โดยการสอบข้อเขียนเหมือนกับการสอบวิชาอื่น ๆ ครูจึงต้องสอนเน้นด้านทฤษฎีมากกว่าการสอนด้านปฏิบัติ
3. การวัดผลภาคปฏิบัติ นักเรียนมักคิด ร (รอการตัดสินใจ) เพราะนักเรียนมักจะขาดผลงาน ไม่สนใจทำงาน และขาดอุปกรณ์การเรียน
4. การประเมินผลภาคปฏิบัติมักไม่มีกฎเกณฑ์ที่แน่นอน มักเป็นไปตามอารมณ์และความพอใจของผู้สอน

วิทยา ชื่นประเสริฐ (2531 : 75, 116) ได้ศึกษาเรื่อง ความต้องการการนิเทศ การเรียนการสอนของครูศิลปศึกษาในโรงเรียนมัธยมศึกษา บริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความต้องการของครูศิลปศึกษาที่มีประสบการณ์สอนต่างกัน ต่อการนิเทศการสอนวิชาศิลปศึกษา ระดับมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษาในบริเวณพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก ทางด้านหลักสูตร เนื้อหาวิชา วิธีการสอน อุปกรณ์สื่อการสอน การวัดและการประเมินผล โดยใช้แบบสอบถามสำรวจความต้องการ จากครูศิลปศึกษาจำนวน 124 คน ผลการศึกษาด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ครูศิลปศึกษายังขาดความรู้ความเข้าใจในด้านการวัด และการประเมินผลอย่างถ่องแท้ และขาดทักษะในการสร้างแบบทดสอบที่ดี มีความต้องการการนิเทศทางด้านนี้อยู่ในระดับมาก และ

ต้องการมาก เป็นอันดับหนึ่งใน เรื่องการแนะนำการสร้างแบบทดสอบให้ตรงตามจุดประสงค์ การเรียนรู้

สรุปผลจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลการเรียนวิชา ศิลปะศึกษา สามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 พบว่า ครูศิลปะยังคงประสบ กับปัญหาการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษาอยู่เป็นอันมาก และนั่นครูศิลปะจึงต้องการ การนิเทศและ เข้ารับการอบรม เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนวิชาศิลปะศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

เมื่อพิจารณาผลการศึกษางานวิจัยในประเทศ ระหว่างปี ค.ศ. 2524-2531 ซึ่ง เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลการเรียน ตามการใช้หลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธ ศักราช 2521 โดยทั่วไป และปัญหาการประเมินผลการเรียนของวิชาต่างๆ โดยเฉพาะ วิชาศิลปะศึกษา ซึ่งเปิดสอนตามหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น พุทธศักราช 2521 สามารถสรุป ได้ว่า ครูศิลปะส่วนใหญ่ยังคงประสบปัญหาการประเมินผลการเรียนอยู่ เช่นเดียวกับครูผู้สอน วิชาอื่นๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ด้วยเหตุนี้ครูศิลปะจึงต้องการการนิเทศและ เข้ารับ การอบรม เพื่อศึกษาความรู้เพิ่มเติม เกี่ยวกับการประเมินผลการเรียนทางศิลปะศึกษา นอกจากนี้ ครูผู้สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้น รวมทั้งครูศิลปะส่วนมากต้องการได้รับการ ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องการประเมินผลการเรียนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น จากบุคคลและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลการศึกษา เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาธิการ ภาค ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าหมวดวิชา เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล เป็นต้น

2. งานวิจัยในต่างประเทศ

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการประเมินผลทางศิลปะศึกษาในต่าง ประเทศ ระหว่างปี ค.ศ. 1980-1988 ซึ่งมีสาระสำคัญที่ประมวลปัญหาต่างๆ ได้ดังต่อไปนี้

ออโดริธ (Audrieth 1980 : 1352-A) ได้ศึกษาเรื่อง "Evaluation and Self-Grading in Art at the high School Level" มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกรดที่นักเรียนประเมินผลตนเอง กับ เกรดที่ครูศิลปะ เป็นผู้ ประเมินผลนักเรียนอย่างมีหลักเกณฑ์ โดยสุ่มตัวอย่างประชากรครูศิลปะและศึกษานิเทศก์ที่ ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูศิลปะจากรัฐนิวเจอร์ซีย์ได้จำนวน 48 คน เพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ ประเมินผลงานศิลปะของนักเรียน และสุ่มตัวอย่างประชากรนักเรียนระดับมัธยมศึกษาระดับ

ชั้นละ 9 คน จำนวน 54 คน ผลการศึกษาได้พบว่ามึนักเรียนจำนวน 16 คน ที่ประเมินผลตนเองสูงกว่าและต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของเกรดที่ครูศิลปะเป็นผู้ประเมิน ผู้วิจัยจึงสรุปผลการศึกษาค่า การเปิดโอกาสให้นักเรียนประเมินผลตนเอง นับได้ว่าเป็นวิธีการที่ใช้ได้วิธีหนึ่ง ที่ควรส่งเสริมให้นำมาใช้ในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

โมราห์ (Morah 1980 : 6116-A) ได้ศึกษาเรื่อง "An Examination of the Status of Art in Secondary Education in the Anambra State of Nigeria, 1977-78" มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบสถานภาพศิลปะศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษา รัฐอะนามบรา ประเทศไนจีเรีย ระหว่างปีการศึกษา 1977-1978 ในด้านนโยบายของรัฐและโรงเรียนเกี่ยวกับศิลปะศึกษาระดับมัธยมศึกษา ด้านขอบเขตของหลักสูตรศิลปะและจำนวนผู้ที่สมัครเข้าเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา รัฐอะนามบรา ระหว่างปีการศึกษา 1977-1978 ด้านธรรมชาติและเนื้อหาวิชาของโปรแกรมศิลปะ ในหลักสูตรศิลปะระดับมัธยมศึกษา ด้านการอบรมและคุณภาพของครูศิลปะ ด้านวิธีการสอนและเกณฑ์การประเมินผลที่ครูศิลปะใช้ร่วมกัน ด้านคุณภาพและการอบรมทางศิลปะ ด้านวิธีการสอนและเกณฑ์การประเมินผลที่ครูศิลปะใช้ร่วมกัน ด้านคุณภาพและการอบรมทางศิลปะของอาจารย์ใหญ่ในเรื่องหลักสูตรศิลปะ ระดับมัธยมศึกษา ด้านทัศนคติของอาจารย์ใหญ่และครูศิลปะ เกี่ยวกับศิลปะและศิลปศึกษา โดยยู่ใช้วิธีการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ไปยังอาจารย์ใหญ่และครูศิลปะในโรงเรียนจำนวน 46 โรงเรียน ตรวจสอบสิ่งพิมพ์ของรัฐบาลบันทึกของโรงเรียนและรัฐ และรายงานเรื่องศิลปศึกษา สัมภาษณ์ครูศิลปะ 2-3 คน แบบใหม่เป็นทางการ และถ่ายภาพระหว่างการเยี่ยมโรงเรียน ผลการศึกษาเกี่ยวกับวิธีการสอนและเกณฑ์การประเมินผลที่ครูศิลปะใช้ร่วมกันพบว่า ครูศิลปะใช้วิธีสอนแบบนักเรียนเป็นศูนย์กลาง(student-centered) และแบบเน้นเทคนิค (technique-oriented) ร่วมกับเกณฑ์การประเมินผลความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนในการใช้ความคิดและวัสดุสร้างสรรค์งานศิลปะเป็นส่วนใหญ่

อัล-ฮัดดาด (Al-Haddad 1985 : 3057-A) ได้ศึกษาเรื่อง "An Investigation of Possible Correlation of teacher Evaluation Grades Reporting Teacher Effectiveness to the Ministry of Education and Students' Achievement Scores in the Subject Areas of the Curriculum at the Elementary Level of the Public Schools in

Kuwait" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินผลของครู กับคะแนนสัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักเรียนในวิชาต่างๆ ตามหลักสูตรประถมศึกษาในประเทศคูเวต กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดตามหลักสูตรวิชาศิลปศึกษา ภาษา และสังคมจำนวน 200 คน และนักเรียนซึ่งเป็นนักเรียนของตัวอย่างประชากรครูเหล่านั้นจำนวน 408 คน ผลการศึกษาพบว่าความแตกต่างไม่มีนัยสำคัญระหว่างการประเมินผลของครูกับคะแนนสัมฤทธิ์ผลการเรียนของนักเรียน ครูที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็น ครูที่เก่งไม่จำเป็นต้องมีนักเรียนที่ได้สัมฤทธิ์ผลคะแนนการเรียนสูง และครูที่ได้รับการพิจารณาว่าเป็นครูที่ไม่เก่ง ไม่จำเป็นต้องมีนักเรียนที่ได้สัมฤทธิ์ผลคะแนนการเรียนต่ำ

ฮูเทน (Hooten 1986 : 2895-A-2896-A) ได้ศึกษาเรื่อง "Aesthetic Judgment of Elementary Classroom Teachers, Quality of Student Art, Selected Teacher Characteristics : A Study of Relationships" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการตัดสินเกี่ยวกับความงามโดยครูประจำชั้นระดับประถมศึกษา กับคุณภาพของผลงานศิลปะที่ทำโดยนักเรียนในชั้นเรียนของครูดังกล่าว และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผลการตัดสินเกี่ยวกับความงามในผลงานศิลปะของนักเรียนโดยครูประจำชั้น กับคุณลักษณะของครูที่คัดเลือกมา ได้แก่ การศึกษาและการรับรู้ตามประสบการณ์ทางศิลปะ กลุ่มตัวอย่างประชากร เป็นครูประจำชั้น ระดับประถมศึกษาจำนวน 50 คน และผลงานศิลปะของนักเรียนจำนวน 1865 ชิ้น ซึ่งเลือกมาจากนักเรียนระดับชั้นอนุบาลถึงเกรด 6 ในรัฐจอร์เจียใต้ ประเทศสหรัฐอเมริกาครูประจำชั้นมีอายุระหว่าง 20-50 ปี มีประสบการณ์ทำงาน ตั้งแต่ 1 ปีถึง 15 ปี และมากกว่า 15 ปีขึ้นไป โดยใช้เครื่องมือในการศึกษา คือ (1) แบบทดสอบมายเออร์ (The Meier Art Test) : 1. แบบทดสอบทางด้านการตัดสินใจ (2) เอกสารคำอธิบาย (3) ผลการตัดสินผลงานศิลปะของนักเรียน นำข้อมูลคุณภาพของผลงานศิลปะกับข้อมูลคุณลักษณะของครูเปรียบเทียบ กับข้อมูลการตัดสินความงามในผลงานศิลปะโดยครู เพื่อพิจารณาว่าคุณลักษณะของครูเป็นตัวทำนายความถูกต้องแม่นยำในการตัดสินใจเกี่ยวกับความงามได้อย่างสัมพันธ์กับคุณภาพในผลงานศิลปะของนักเรียน ผลการศึกษารูปร่างได้ดังต่อไปนี้

1. ครูที่ได้รับการฝึกอบรมทางศิลปะกับครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทางศิลปะ ตัดสินความงามในผลงานศิลปะของนักเรียนได้ไม่แตกต่างกัน

2. ครูที่ได้รับการฝึกหัดอบรมทางศิลปะจะมีการรับรู้และความสามารถทางศิลปะแตกต่างจากครูที่ไม่ได้รับการฝึกอบรมทางศิลปะ

วอลเตอร์ส (Walters 1988 : 2792-A) ได้ศึกษาเรื่อง Three Case Studies to Examine Factors which Influence Effective Implementation of an Elementary Art Curriculum in Manitoba Schools มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตัวประกอบต่างๆ ที่ส่งผลต่อการนำหลักสูตรศิลปศึกษาไปใช้ ในโรงเรียนประถมศึกษา ในมานิโตบา ประเทศแคนาดา โดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตรในโรงเรียน มานิโตบา และวิเคราะห์ข้อมูลแบบ "Michale Fullan's fifteen factors" ผลการศึกษาตัวประกอบต่างๆ จำนวน 15 ตัวประกอบ พบว่า มีตัวประกอบสำคัญ 5 ตัวประกอบ ซึ่งมีผลต่อการนำใช้หลักสูตรไปใช้ คือ

1. ครูศิลปะในระดับประถมศึกษา ควรได้รับความรู้ทางศิลปะในการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. ผู้บริหาร ครูและผู้ปกครองควรได้รับการพัฒนาทัศนคติต่อวิชาศิลปศึกษา

3. การพัฒนาวิชาชีพและการให้บริการแก่ครูประถมควรครอบคลุมถึงการให้เนื้อหาความรู้ ในรายละเอียดของหลักสูตร และกระบวนการใช้หลักสูตร

4. บุคคลสำคัญในการบริหารการใช้หลักสูตรควรจะให้คำแนะนำปรึกษาในกระบวนการใช้หลักสูตร

5. กระบวนการประเมินผลในวิชาศิลปะควรได้รับการพัฒนา และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผลควรได้รับการฝึกหัดอบรม เรื่องการประเมินผล

เนื่องจากประมวลผลการศึกษางานวิจัยในต่างประเทศและในประเทศเกี่ยวกับปัญหาการประเมินผลทางศิลปศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาข้างต้นพบว่า ครูศิลปะส่วนใหญ่ยังคงประสบกับปัญหาการประเมินผลทางศิลปศึกษาอยู่หลายประการ ฉะนั้นครูศิลปะจึงต้องการเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการประเมินผลทางศิลปศึกษา และมีความคิดเห็นว่าบุคคลและหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการประเมินผลการเรียน อาทิ เช่น กระทรวงศึกษาธิการ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหาร หัวหน้าหมวดวิชา เจ้าหน้าที่ฝ่ายทะเบียนและวัดผล ควรจะส่งเสริมและสนับสนุนครูศิลปะในการพัฒนากระบวนการประเมินผลทางศิลปศึกษาด้วยวิธีการต่างๆ เช่น การให้คำแนะนำ ปรึกษา การจัดอบรม สัมมนา การจัดหาอุปกรณ์และเครื่องมือให้เพียงพอ เป็นต้น